

Opetusministeriö

Undervisningsministeriet

VUOSIKATSAUS 2006

Koulutus Kulttuuri 2006

VISIO

Suomi on pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, jossa koulutus, kulttuuri ja tiede ovat kansalaisten hyvinvoinnin ja Suomen talouden ja sivistyksen keskeiset menestystekijät.

TOIMINTA-AJATUS

Opetusministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille.

OPETUSMINISTERIÖN TOIMIALAN STRATEGISET AVAINALUEET

•
Koulutuksellisen ja kulttuurisen
tasa-arvon turvaaminen

•
Luovuus- ja innovaatioyhteiskunnan korkea laatu

•
Elämänkulku, elinikäinen oppiminen ja hyvinvointi

•
Osallisuuden ja osallistumisen edistäminen

•
Aktiivinen kansainvälinen vaikuttaminen

•
Toimialan ohjaus kehittyvää ja tuloksellista

Lisästä

UUTISOTSIKOISSA VUONNA 2006

4

JOHDANTO: OSAAMISTA VAHVISTAMASSA

6

KOULUTUS- JA TIEDEPOLITIikka

8

KULTTUURI-, LIIKUNTA- JA NUORISOPOLITIikka

18

KIRKOLLISIASIAT

25

KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

26

EU-PUHEENJOHTAJAKAUSI 1.7. - 31.12.2006

28

KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN RAHOITUS
JA HALLINNON KEHITTÄMINEN

30

Opetusministeriön hallinnonalan virastot ja laitokset

UUTISOTSIKOISSA VUONNA 2006

Tammikuu: Helsingin yliopiston kirjastosta Kansalliskirjasto | Liikuntajärjestöjen avustukset kasvavat | Lasten kulttuurikeskusten verkoston toiselle kaudelle kymmenen jäsentä

Helmikuu: Toiselle asteelle kehitetään sähköinen haku | Kulttuuritapahtumille tukea yli 3,6 miljoonaa euroa | Lapset ja media -hanke: Positiivista mediakasvatusta ja turvallista mediankäyttöä

Maaliskuu: Uusi nuorisolaki voimaan | Helsingin yliopistolle molekyyli lääketieteen tutkimuskeskus

Huhtikuu: Hallituksen koulutuspoliittinen selonteko annettiin eduskunnalle: Koulutuksen laatu ja kansainvälisyys tulevien vuosien haasteena

Uutiset

Toukokuu: Yleisurheilun MM 2005 -kisatutkimukset: Suurtaapahtumat mahdollisuus kasvattaa taloutta ja osaamispääomaa | EU:n opetusministerit pääsivät yhteisymmärrykseen elinikäisen oppimisen ohjelmasta | Ortodoksisen kirkon itsehallintoa vahvistetaan

Kesäkuu: Helsinkiin ehdotetaan perustettavaksi Eurooppa-koulu | Turusta Suomen ehdokas vuoden 2011 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi | Kahdeksan uutta tutkijakoulua aloittaa ja 111 vanhaa jatkaa

Heinäkuu: Aktiivinen kansalaisuus nuorisotutkijoiden aiheena Hyvinkäällä opetusministeriön ensimmäisessä EU-puheenjohtajakauden kokouksessa

Elokuu: Harri Skog aloitti opetusministeriön kansliapäällikkönä | Koulukiusaamisen vastainen KiVa Koulu-ohjelma kehitetään Turun yliopistossa

Syyskuu: EU:n nuorisotoimialan johtajat kokoontuivat Saariselällä | Tekijänoikeuslaki muuttuu: Tekijöille korvaus teosten lainaamisesta yleisistä kirjastoista | Aamu- ja iltapäivätoimintaan lisärahoitusta

Lokakuu: OECD:n arvion mukaan suomalaisten korkeakoulujen on uudistuttava | Yliopistojen rakenteellinen kehittäminen etenee | Kuvaohjelmien ikärajoituksiin lisätään 13 vuoden ikäraja

Marraskuu: Suomeen perustetaan uusi pohjoismainen kulttuuri-instituutti | Kalliomäki: Kilpailukykyä lisätään yliopistojen koulutus- ja tutkimustoimintaa uudistamalla | Suomen aloite läpi EU:ssa: Työryhmä selvittämään urheilun kansalaisjärjestötoiminnan asemaa unionissa

Joulukuu: Vuoden nuorisokunta -palkinto Ouluun Rakennusmestari-koulutus käynnistyy kuudessa ammattikorkeakoulussa | Saarela: Unescon kulttuuridiversiteettisopimus on edistysaskel alan kansainväliselle yhteistyölle | EU:n opetusministerit koolla Helsingissä

työkalussa

JOHDANTO

KANSLIAPÄÄLLIKÖ HARRI SKOG

Suomalaisen yhteiskunnan sivistykselliset, sosiaaliset ja taloudellisen kilpailukyvyyn edellytykset ovat hyvät. Vahvuuksia ovat korkeatasoinen koulutus- ja innovaatiojärjestelmä sekä kulttuurinen luovuus. Ne mahdollistavat edellytykset hyvinvoinnin ja kilpailukyvyyn kehittämiseen edelleen.

Opetusministeriön hallinnonalan erityisiä haasteita ovat globalisaatio, väestön ikärakenteen muutokset, työvoimakehitys, työelämän kehitys sekä sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset. On varmistettava, että osaaminen ja osaajat riittävät turvaamaan talouden kasvun ja haluttujen hyvinvointipalveluiden saatavuuden ja laadun. Kaikessa toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota osaamisen, luovuuden ja innovatiivisuuden vahvistamiseen sekä kansainväliseen yhteistyöhön.

Kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämistä tukevia koulutus-, tiede- ja kulttuuripolitiikan toimia jatkettiin vuonna 2006. Luovan toiminnan edellytyksiä kehitettiin.

Hallitusohjelmaan sisällytynyt luovuusstrategia – 11 askelta luovaan Suomeen – valmistui. Tutkijakoulutusta ja tutkijauraa kehitettiin. T&K-menojen osuus bruttokansantuotteesta säilyi lähes edellisen vuoden tasolla ollen 3,43 %. Luovan talouden edellytyksiä parannettiin muun muassa perustamalla kulttuuriviennin edistämistä tukeva verkosto sekä vahvistamalla kulttuuristen digitaalisten sisältöjen tuotekehitystä ja kulttuuriviennin rahoitusta.

Koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen ja koulutuksen läpäisyn parantaminen olivat keskeisiä toimia kaikilla koulutusasteilla.

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistettiin. Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen oikeuttavia tunteja lisättiin kolmesta neljään päivässä. Kouluhyvinvoinnin lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi käynnistettiin laaja ja pitkällä aikavälillä toteutettava toimenpiteiden kokonaisuus.

Osaamisesta

Ammatilliseen peruskoulutukseen liitettiin ammattiosaamisen näytöt ja työpaikalla tapahtuvaa oppimista edistettiin työssäoppimisen tukiohjelmalla. Euroopan ammatillisesta koulutuksesta vastaavat ministerit hyväksyivät Helsinki-julistuksen, jolla edistetään ammatillisen koulutuksen liikkuvuutta ja aiemmin opitun tunnustamista.

Tavoitteiden mukaisesti useat ammattikorkeakoulut vähensivät koulutusohjelmien määrää, kokosivat ohjelmia suuremmiksi ja vaikuttavammiksi kokonaisuuksiksi sekä sopivat työnjaosta muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Vuoden aikana valmisteltiin myös ammattikorkeakoulujen yhdistymisiä.

Yliopistojen opiskelijavalintoja kevennettiin ja opetusta kehitettiin edelleen. Toimenpiteillä tähdätään opintoaikojen lyhentymiseen ja pitempiin työuriin. Yliopistot laativat rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelmat ja hankerahoitusta kohdennettiin pitkäkestoisiin valtakunnal-

lisiin kehittämishankkeisiin sekä korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tukemiseen. Rakenteellisen kehittämisen hankkeiden painopiste oli huippututkimusta tukevien yhteenliittymien, sähköisen asiainnoin ja yliopistoyhteistyön tukemisessa.

Aikuiskoulutuksessa suoritettujen tutkintojen määrä kasvoi. Työikäiselle aikuisväestölle soveltuvaa koulustarjontaa lisättiin ja informaatio-ohjausta tehostettiin.

Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuusjärjestelmää kehitettiin. Taiteen ja kulttuuriperinnön saavutettavuutta edistettiin. Kirjastopalveluja kehitettiin tavoitteena luoda vaihtoehtoisia ratkaisuja kirjastojen muuttuvaan rooliin kunta- ja palvelurakennemuutoksissa. Lasten ja nuorten medialukutaitoja ja turvallisen mediaympäristön kehittämistä tuettiin.

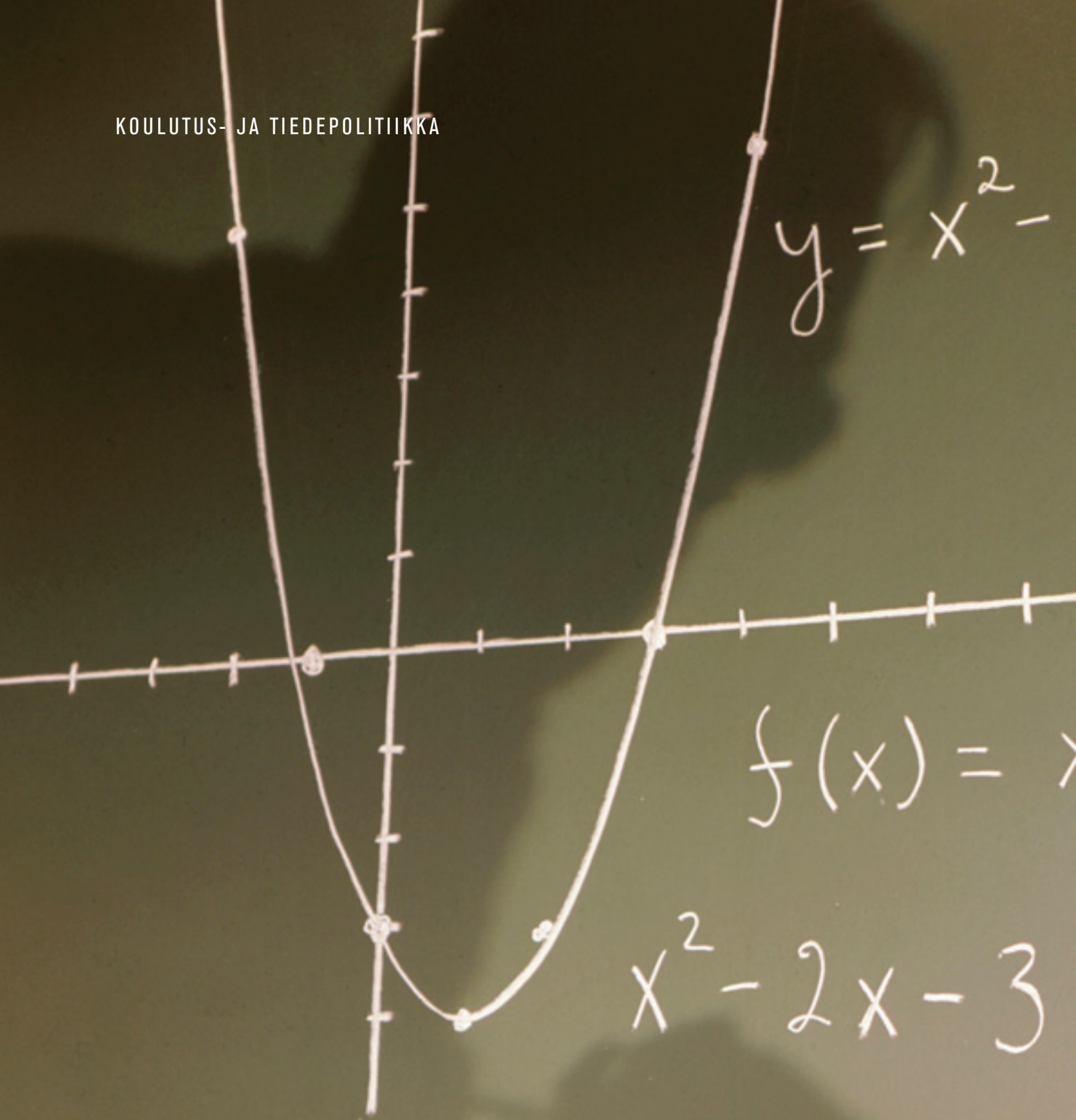
Liikunnan kansalaistoimintaa aktivoitiin ja liikuntapaikkarakentamista edistet-

tiin. Suomalainen terveyttä edistävä liikunta sai tunnustuksen, kun Maailman terveysjärjestö WHO myönsi Kunnossa kaiken ikää -ohjelmalle palkinnon lihavuuden ehkäisystä liikunnan avulla.

Euroopan unionin puheenjohtajakausi onnistui opetusministeriön hallinnonalan tavoitteiden mukaisesti. Suomen puheenjohtajakaudella sovittiin monivuotisista koulutus-, kulttuuri- ja nuorisopoliittikan yhteistyöohjelmista ja käynnistettiin EU:n ja Venäjän välinen kulttuuriyhteistyö, nk. Kajaani-prosessi. EU:n opetusministerit kokoontuivat Helsingissä.

Toimintaympäristön muutokset edellyttävät ministeriöltä entistä vahvempaa strategista roolia poliittisen päätöksenteon valmistelussa ja hallinnonalan toiminnan ohjauksessa. Opetusministeriön toimintaa ja organisaatiota kehitetään vuonna 2006 valmistuneen opetusministeriön kehittämisohjelman vuosille 2007–2011 pohjalta.

kehittämisohjelmassa

$$y = x^2 -$$

$$f(x) = >$$

$$x^2 - 2x - 3$$

x

$$2x - 3$$

Koulutus Tiede

x
→

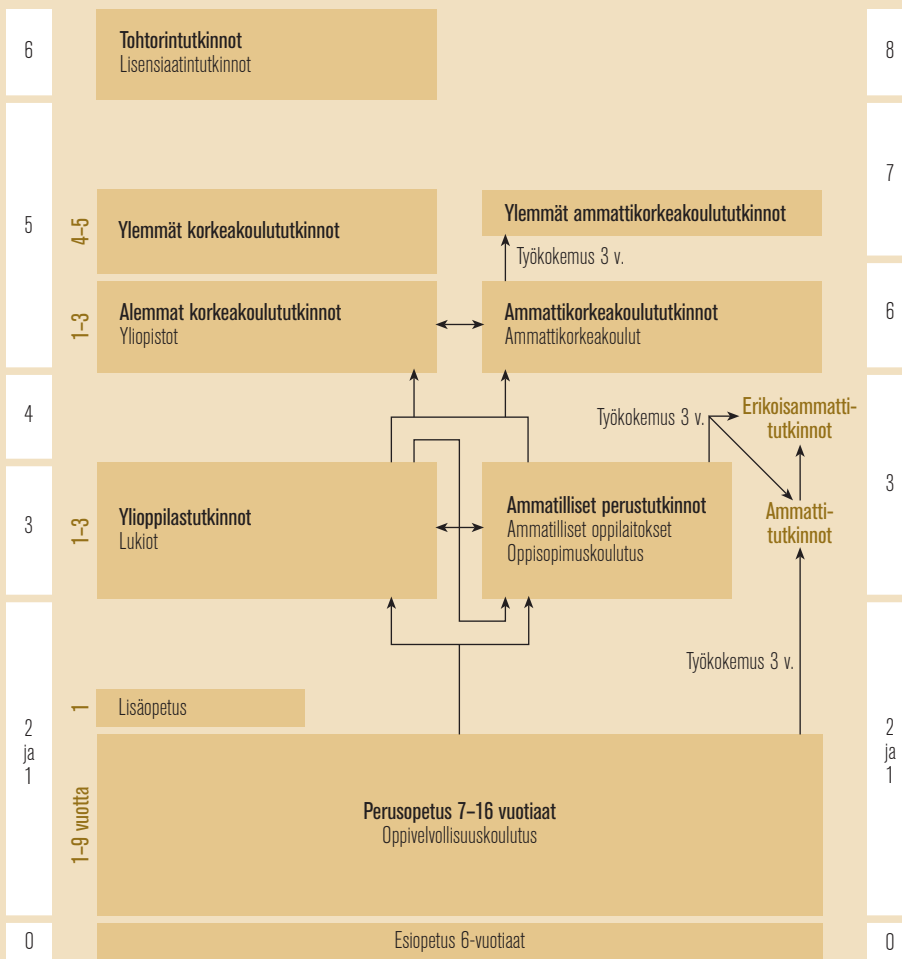
$$x^2 - 2x - 3$$

$$= 0$$

$$= \frac{2 \pm \sqrt{(-2)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-3)}}{2 \cdot 1}$$

Väestön ikärakenteen ja työvoimarakenteen muutoksiin on varauduttu koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseen ja koulutuksen läpäisyn parantamiseen kohdistuneilla toimilla. Kouluhyvinvoinnin lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi käynnistettiin laaja ja pitkällä aikavälillä toteutettava toimenpiteiden kokonaisuus. Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen eteni.

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

- ISCED-luokitus**
- 0 Esiaste
 - 1-2 Perusaste
 - 3 Keskiaste
 - 4 Ylempi keskiaste
 - 5 Korkea-aste
 - 6 Tutkija-asteen koulutus

- Opetushallinnon koulutusluokitus**
- 0 Esiaste
 - 1-2 Perusaste
 - 3 Toinen aste
 - 6 Alempi korkeakouluaste
 - 7 Ylempi korkeakouluaste
 - 8 Tutkijakouluaste

Pienikin määrä koulupudokkaita on liikaa

Välittömästi perusopetuksen jälkeen koulutuksessa jatkavien määrä on kasvanut tasaisesti, vuonna 2005 määrä oli 95,1 prosenttia. Myönteisen kehityksen arvioidaan jatkuneen edelleen vuonna 2006. Tavoitteena on, että vuoteen 2008 mennessä 96 prosenttia perusopetuksen päättäjäistä jatkaa koulutuksessa.

Oppivelvollisuuden laiminlyönteiden sekä ilman perusopetuksen päättötodistusta jääneiden lukumäärät ovat hieman vähentyneet edellisiin vuosiin verrattuna. Kansainvälisesti tarkasteltuna oppivelvollisuuden läpäisy on Suomessa varsin korkea. Kuitenkin osalla perusopetuksen läpäisseistä on puutteelliset jatko-opintovalmiudet, mikä lisää keskeyttämisen riskiä jatko-opinnoissa. Opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi on käynnistetty perusopetuksen yläluokille koulupudokkaiden aktivointiin tähtäävä joustavan perusopetuksen (JOPO) toimenpidekokonaisuus.

Lukio-opinnot keskeytetään harvoin

Opintojen keskeyttäminen lukiokoulutuksessa on ollut perusasteen jälkeisistä koulumuodoista kaikkein alhaisinta ja vakiintunut viime vuosina noin kahteen prosenttiin. Noin 84 prosenttia lukiolaisista suorittaa lukion kolmessa vuodessa.

Ylioppilastutkintoa uudistettiin jakamalla reaali- ja kirjallisuustutkinnon kokeiksi. Uudistus on lisännyt reaaliaineiden painoarvoa tutkinnossa. Eniten kevyään 2006 tutkinnossa kirjoitettiin historiaa (6 144), maantiedettä (5 576), biologiaa (4 537) ja fysiikkaa (4 141).

Ammattiopintojen keskeyttäminen vähentynyt

Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen on vähentynyt tasaisesti koko vuosikymmenen ajan. Lukuvuonna 2004 – 2005 ammatillisen perustutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoista keskeytti 10,6 prosenttia. Keskeyttäneistä 9,5 prosenttia ei jatkanut opintojaan koulutusjärjestelmän muilla sektoreilla. Keskeyttämisasteen odotetaan edelleen alentuneen vuonna 2006.

Vuosina 2000 ja 2001 aloittaneista opiskelijoista noin 60 prosenttia oli suorittanut perustutkinnon kolmen ja puolen vuoden kuluttua. Koulutuksen läpäisy ei ole vielä parantunut, vaikka keskeyttäminen onkin vähentynyt. Tämä johtuu muun muassa siitä, että erityisopiskelijoiden ja muiden erilaisia tukitoimenpiteitä tarvitsevien opiskelijoiden määrä on lisääntynyt. Ammatillista perustutkintoa ja ylioppilastutkintoa samanaikaisesti suorittavien opiskelijoita on aiempaa enemmän ja heidän opiskeluaikansa ovat keskimääräistä pidempiä. Läpäisyasteen voidaan olettaa nousseen hieman vuosina 2005 ja 2006.

Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet ovat olleet tuloksellisia. Keskeyttämisen väheneminen ja läpäisyn tehostuminen vaikuttavat myös koulutuksen järjestäjien saamaan tulosrahoitukseen, joka liitettiin vuoden 2006 alusta osaksi laskennallista rahoitusjärjestelmää.

Ammattikorkeakoulututkinto suoritetaan viidessä vuodessa

Ammattikorkeakouluissa opintojen keskeyttämisessä ei ole tapahtunut muutosta. Sama koskee läpäisyä, sillä tutkintojen suorittaminen viiden vuoden aikajännteellä näyttää pysyvän suhteellisen vakiona.

OPPILAAT, OPISKELIJAT JA TUTKINNOT¹

	2004	2005	2006	Muutos 05-06
Esiopetus				
Oppilasmäärä	58 400	57 940	57 930	-10
Perusopetus				
Uudet opiskelijat	59 830	57 550	58 000	450
Päättötodistuksen saaneet	63 830	63 760	66 000	2 240
Oppilasmäärä	581 080	578 110	568 720	-9 390
Lukiokoulutus				
Uudet opiskelijat	40 590	39 550	38 100	-1 450
Suoritetut ylioppilastutkinnot ²	34 650	34 340	32 830	-1 510
Opiskelijamäärä	118 530	116 350	114 140	-2 210
Ammatillinen peruskoulutus³				
Uudet opiskelijat	60 350	61 850	62 500	650
Suoritetut tutkinnot	36 600	37 220	38 000	780
Opiskelijamäärä ⁴	143 780	146 050	149 670	3 600
Ammatillinen lisäkoulutus⁵				
Uudet opiskelijat	25 800	29 170	31 000	1 830
Suoritetut tutkinnot	13 040	14 340	15 500	1 180
Opiskelijamäärä oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ⁶	24 000	28 400	30 000	1 600
Opiskelijamäärä oppisopimuskoulutuksessa	18 940	19 770	20 170	400
Ammattikorkeakoulun perustutkinnot⁷				
Aloittaneet	32 690	33 260	32 370	-890
Suoritetut tutkinnot	20 670	21 140	20 770	-370
Opiskelijamäärä	116 830	116 700	115 760	-940
- josta ulkomaalaiset opiskelijat	3 730	3 930	4 600	670
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot⁸				
Aloittaneet	240	630	1 380	750
Suoritetut tutkinnot	180	150	-30	
Opiskelijamäärä	610	1 050	2 070	1 020
Yliopiston perustutkinnot⁹				
Uudet opiskelijat	20 970	20 786	20 150	-636
Suoritetut alemmat korkeakoulututkinnot	2 717	2 913	3 814	901
Suoritetut ylemmät korkeakoulututkinnot	12 588	12 920	13 128	208
Opiskelijamäärä	149 167	151 030	152 164	1 134
- josta ulkomaalaiset opiskelijat	3 048	3 221	4 000 ⁹	780
Yliopiston tohtoritutkinnot¹⁰				
Suoritetut tutkinnot	1 399	1 422	1 409	-13
Opiskelijamäärä	22 110	22 200	21 900	-300
- josta ulkomaalaiset opiskelijat	1 500	1 660	1 850	190

Lähde on Tilastokeskus, jos ei muuta lähdeä ole mainittu. | 1 - Opetushallinnon alainen koulutus. Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen uusia opiskelijoita, perusopetuksen päättötodistuksen saaneita ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen tutkinnon suorittaneita sekä ulkomaalaisia opiskelijoita koskevat luvut ovat vuoden 2006 osalta arvioita. Esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen, oppisopimuskoulutuksena järjestetyn perus- ja lisäkoulutuksen sekä ammattikorkeakoulujen perustutkinto- ja jatkotutkintokoulutuksen opiskelijamäärät ovat valtioneuvostonjärjestelmän mukaisia opiskelijamääriä. | 2 - Ei sisällä IB-lukioiden eikä Reifeprüfung-tutkintoja. | 3 - Sisältää ammatilliseen perustutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen sekä opetussuunnitelmaperusteisena että näyttötutkintoon valmistavana koulutuksena. | 4 - Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat. | 5 - Uudet opiskelijat ja suoritetut tutkinnot sisältävät ammatittutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen. | 6 - Tilastokeskuksen tiedonkeruuseen perustuva opiskelijamäärä. Osa opiskelijamäärän lisäyksestä johtuu vuoden 2004 alusta lukien tilastoinnissa tapahtuneista muutoksista. | 7 - Aloittaneita ja tutkintoja koskevien tietojen osalta lähde AMKOTA-tietokanta. | 8 - Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot, lähde KOTA-tietokanta. | 9 - Ennakkotietoon perustuva arvio. | 10 - Sisältää kaikki jatkotutkinto-opiskelijat (myös lisensiaattitutkinnon), lähde KOTA-tietokanta.

KOULUTUS- JA TIEDEPOLITIikka

JULKISET KOULUTUSMENOT (2005 ennakkotieto)

	2002	2003	2004	2005
Julkiset koulutusmenot, milj. euroa	8 934	9 359	9 776	10 042
BKT-osuus	6,2 %	6,4 %	6,4 %	6,4 %

KOULUTUSTAKUU: PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÄNEIDEN VÄLITÖN SIOJITTUMINEN KOULUTUKSEEN

	2002	2003	2004	2005
Ammatilliseen peruskoulutukseen johtavaan koulutukseen sijoittuneet (%)	37,6	37,0	38,4	39,4
Lukiokoulutukseen sijoittuneet (%)	54,8	55,1	54,1	53,3
Peruskoulun lisäopetukseen sijoittuneet (%)	2,6	2,4	2,5	2,5
Tutkintoon johtavaan koulutukseen tai peruskoulutukseen lisäopetukseen sijoittuneet				
Yhteensä (%)	94,2	94,5	95,0	95,1
Yhteensä, oppilasta	57 900	57 550	60 400	60 200

TUTKINTOON JOHTAVAN KOULUTUKSEN KESKEYTTÄMINEN (%)¹

	2003	2004	2005
Lukiokoulutus ¹	2,0	1,9	2,0
Ammatillinen peruskoulutus ²	10,2	9,7	9,5
Ammattikorkeakouluopinnot	6,2	6,3	6,4
Yliopistokoulutus	4,5	4,3	4,7

1 - Opetushallinnon alainen koulutus. Syyskuussa opiskelien tilanne seuraavan vuoden syyskuussa. Kokonaan opintonsa keskeyttävät, jotka eivät sijoitu muualle koulutusjärjestelmään. | 2 - Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

KORKEAKOULUTUTKINNON SUORITTANEIDEN KESKI-ikä (MEDIAANI)

	2003	2004	2005
Ammattikorkeakoulututkinto ¹	25,0	25,1	25,1
Ylempi korkeakoulututkinto	27,3	27,3	27,3

1 - Nuorten koulutus

TUTKINNON SUORITTANEIDEN TYÖLLISTYMINEN, TYÖLLISIÄ VUODEN KULUTTUA VALMISTUMISESTA (%)

	2003	2004	2005
Peruskoulu	15,7	15,8	-
Ylioppilastutkinto	37,9	38,6	39,9
Toisen asteen ammatillinen tutkinto	67,3	67,6	69,3
Ammattikorkeakoulututkinto	85,6	85,5	86,1
Ylempi korkeakoulututkinto	86,7	85,8	86,7
Tohtorintutkinto	89,2	89,5	89,5

Vuosi 2005 ennakkotieto

Yliopistojen uusista opiskelijoista kolmannes saman vuoden ylioppilaita

Hieman yli kolmannes yliopistoihin vuoden 2006 päävalinnassa paikan vastaanottaneista oli saman vuoden ylioppilaita. Uusien korkeakouluopiskelijoiden keski-ikä oli 21 vuotta.

Opiskelijavalintoja kevennettiin ja opetusta kehitettiin edelleen siten, että korkeakoulutuksen aloittamisikää olisi mahdollista alentaa yhdellä vuodella vuoteen 2008 mennessä ja tutkinnon suorittamisikää vähintään vuodella vuoteen 2012 mennessä. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden keski-ään arvellaan hieman laskeneen vuonna 2006. Toimenpiteillä tähdätään opintoaikojen lyhentymiseen ja pitempiin työuriin.

Yliopistojen tutkintorakenteen ja yliopisto-opintojen kehittämistä jatkettiin. Lukuvuonna 2005 - 2006 yliopistot siirtyivät kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen kaikilla muilla paitsi lääketieteellisellä ja hammaslääketieteellisellä alalla. Opiskelijoiden ohjausta ja opinnoissa etenemistä tukevat henkilökohtaiset opintosuunnitelmat (HOPS) vakiintuivat yliopistojen käytäntöihin. Vaikutus ei vielä näkynyt uusien yliopisto-opiskelijoiden keski-ään eikä tutkinnon keskimääräisen suorittamisien alentumisena.

Ylemmät korkeakoulututkinnot suoritettiin keskimäärin kuudessa vuodessa vuonna 2005. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden mediaani-ikä vuonna 2005 oli 27,3 vuotta ja tohtorintutkinnon suorittaneiden 36 vuotta.

Mitä korkeamman asteen tutkinto sitä paremmat työllistymismahdollisuudet

Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen on sitä parempi mitä korkeamman asteen koulutuksesta on kysymys. Heikoiten työllistyvät pelkän perusasteen varassa työmarkkinoille tulevat. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen on viimeisissä tilastoissa parantunut ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllistyminen vähän heikentynyt. Työllistyneiden ja jatko-opintoihin sijoittuneiden yhteenlaskettu osuus on kehittynyt samansuuntaisesti.

Vuoden 1999 ylioppilaista vajaa kolmannes aloitti korkeakouluopinnot samana vuonna. Kahden vuoden kuluttua korkeakouluopinnot oli aloittanut 70 prosenttia ja vuonna 2004 eli viiden vuoden kuluttua 80 prosenttia.

Yrittäjyyttä, tietoyhteiskunta-osaamista ja kansalaisvaikuttamista edistettiin koulutuspolitiikan keinoin

Yrittäjien oppisopimuskoulutuksessa oli keskimäärin 2 990 opiskelijaa. Määrä kasvoi edellisestä vuodesta noin 29 prosenttia. Yrittäjyyskasvatuksen ja -koulutuksen kehittämisellä on tuettu korkeakoulututkinnon suorittaneiden valmiuksia ryhtyä yrittäjiksi. Korkeakouluissa on kehitetty yrittäjyyttä tukevia opintokokonaisuuksia. Yrittäjyyden näkökulma on sisällytetty myös yliopistojen tutkijankoulutuksen kehittämistavoitteisiin. Tutkimustulosten hyödyntämistä sekä yrityshautomo- ja tiedepuistotyypistä toimintaa on kehitetty monissa yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Yrittäjien osuus amk- ja ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneista on noin kaksi prosenttia.

YLIOPISTO-OPISKELUPAIKAN VASTAANOTTANEET IKÄRYHMITÄIN (%)

	2003	2004	2005	2006
19-vuotias tai nuorempi	27	27	27	28
20-24 -vuotias	48	46	46	44
25-vuotias tai vanhempi	25	27	27	28

YLIOPISTOJEN OPISKELIJALIIKKUVUUS

	2004	2005	2006
Ulkomaalaiset perusopiskelijat	3 048	3 221	4 000
Ulkomaalaiset jatkotutkinto-opiskelijat	1 579	1 663	1 900*
Yli 3 kk kestävään kv. vaihtoon lähteneet perustutkinto-opiskelijat	4 077	4 497	4 469
Yli 3 kk kestävään kv. vaihtoon saapuneet perustutkinto-opiskelijat	4 242	4 552	4 784

* Ennakkotietoon perustuva arvio

AMMATTIKORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISYYS

	2002	2003	2004	2005	2006	Tavoite*
Vieraalla kielellä annettu opetus opintoviikkoina ¹	16 920	18 711	19 815	20 460	25 557	
Vieraskieliset koulutusohjelmat	69	70	74	75	78	
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat	3 131	3 479	3 726	3 934	4 595	4 500
- 3 kk kestävä opiskelijavaihto Suomesta ²	3 627	3 691	3 953	3 817	3 927	3 800
- 3 kk kestävä opiskelijavaihto Suomeen ³	2 242	2 635	2 893	3 068	3 316	3 000

*Tavoite sopimuskaudelle 2004-2006 | 1 - AMKOTA, opiskelijavaihto sisältää myös harjoittelijavaihdon | 2 - Tilastokeskus
3 - Tilastokeskus, vuoden 2005 luku on ennakkotieto

TOHTORINTUTKINNOT

	1991	2001	2003	2004	2005	2006
Miehet	353	668	673	767	726	750
Naiset	171	535	584	632	696	659
Yhteensä	524	1203	1257	1399	1422	1409

Lähde: OPM, KOTA-tietokanta

OPINTOTUEN SAAJAT JA OPINTOTUEN SAAJIEN %-OSUUS KOULUTUSASTEKOHTAISESTA OPISKELIMÄÄRÄSTÄ

	2003	2004	2005	2006
Lukiot	31 830 (26 %)	29 355 (24 %)	27 382 (23 %)	25 787 (22 %)
Ammatilliset oppilaitokset	100 720 (78 %)	98 764 (75 %)	96 775 (73 %)	95 421 (70 %)
Ammattikorkeakoulut	98 589 (85 %)	97 894 (83 %)	97 043 (82 %)	95 399 (82 %)
Yliopistot	96 534 (83 %)	96 604 (81 %)	96 737 (80 %)	95 674 (80 %)

KOULUTUS- JA TIEDEPOLITIikka

AIKUISKOULUTUS ¹

Tilastotietoja tutkintoon johtavasta/valmistavasta koulutuksesta	2004	2005	2006
Lukiokoulutus			
Uudet opiskelijat ²	4 500	4 400	4 400
Opiskelijamäärä ³	12 100	12 100	12 100
Oppilaitosmuotoinen näyttötutkintoon valmistava ammatillinen peruskoulutus			
Uudet opiskelijat ⁴	5 950	7 180	6 500
Suoritettut tutkinnot	3 960	3 650	4 000
Opiskelijamäärä	12 270	13 060	13 100
Oppisopimuksena järjestetty ammatillinen peruskoulutus ⁵			
Uudet opiskelijat/aloittaneet	6 540	7 160	8 000
Suoritettut tutkinnot	2 540	3 190	3 500
Opiskelijamäärä	12 540	12 720	14 270
Oppilaitosmuotoinen ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava ammatillinen lisäkoulutus			
Uudet opiskelijat	13 000	16 300	17 500
Suoritettut tutkinnot	7 600	7 400	8 500
Opiskelijamäärä	24 000	28 400	30 000
Oppisopimuskoulutuksena järjestetty ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava ammatillinen lisäkoul.			
Uudet opiskelijat	12 580	12 870	13 500
Suoritettut tutkinnot	5 440	6 920	7 000
Opiskelijamäärä	18 940	19 770	20 170
Ammattikorkeakoulututkinnot (perustutkinto)			
Aloittaneet	6 300	6 900	6 200
Suoritettut tutkinnot	4 300	4 500	4 100
Opiskelijamäärä	17 700	17 400	18 300
Vlemmät ammattikorkeakoulututkinnot (ylempi AMK)			
Aloittaneet	240	630	1 380
Suoritettut tutkinnot	60	180	150
Opiskelijamäärä	610	1 050	2 070

1 - Opetushallinnon alainen koulutus. | 2 - Vuosi 2006 on arvio | 3 - Vähintään 18-vuotiaana aloittaneet | 4 - Vuoden 2006 osalta arvio |

5 - Sisältää myös opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen tiedot.

Vuonna 2005 oppilaitoksista 93 prosentilla oli kiinteä verkkoyhteys, korkeakouluista kaikissa. Ammattikorkeakouluisa tietojenkäsittelyä opiskelevien määrä on alentunut vuoden 2003 lähes 7 900 opiskelijasta vuoden 2006 noin 6 900 opiskelijaan. Vuonna 2005 tietojenkäsittelytieteen opiskelijoita oli yliopistoissa 8 796 eli vajaa 5 prosenttia kaikista opiskelijoista.

Kansalaisvaikuttamista on edistetty Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu - hankkeessa, jossa on ollut mukana 80 kuntaa ja kaikki yliopistojen harjoittelukoulut. Oppilaskunnat on perustettu myös kaikissa alakouluissa, ja olemassa olevia oppilaskuntia on kehitetty niiden toiminnallisten prosessien kautta. Hankkeessa laadittiin myös valtakunnallista koulutus- ja tiedotusmateriaalia.

Kansalaisyhteisö- ja kansalaisyhteisö- kuntaan osallistumisen valmiuksia lisäävät opinnot on määritelty yhdeksi vapaan sivistystyön koulustarjonnan painopiste-alueeksi. Näitä opintoja järjestettiin vapaan sivistystyön parissa arviolta noin 163 000 tuntia ja koulutukseen osallistui noin 203 000 henkilöä.

Lasten ja nuorten hyvinvointi keskeisenä tavoitteena

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjesti vuoden 2006 aikana 94 prosenttia kunnista (389 kuntaa). Kaikkiaan toimintaan osallistui 41 575 ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilasta ja erityisopetuksen oppilasta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen oikeuttavia tunteja lisättiin kolmesta neljään päivässä. Selvityksen mukaan aamu- ja iltapäivätoiminta on parantanut kaikkien lasten mahdollisuuksia osallistua ohjattuun, virkistävään ja turvalliseen toimintaan, vähentänyt las-

ten yksinäistä aikaa ilman aikuisen läsnäoloa sekä helpottanut perheen ja työelämän yhteensovittamista.

Opetusministeriö käynnisti pitkän aikavälin toimenpidekokonaisuuden, jonka tarkoituksena on lisätä lasten ja nuorten kouluhyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Koulukiusaamisen vastaisen KiVa Koulu -ohjelman kehittäminen alkoi Turun yliopiston psykologian laitoksen ja Oppimistutkimuksen keskuksen yhteistyönä. Ohjelmalla pyritään vaikuttamaan koko luokkaan ja korostetaan jokaisen oppilaan vastuuta yhteisestä hyvinvoinnista.

Opetusministeriö teetti yhdessä Opetushallituksen kanssa selvityksen maahanmuuttajaoppilaille annettavasta suomen kielen opetuksesta ja perusopetuksen lopuvaiheessa Suomeen tulleiden maahanmuuttajanuorten erityistarpeista. Resurssointia maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen järjestämistä varten lisättiin.

Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen voimavaroja on lisätty. Kunnille on myönnetty korotettua valtionosuutta vieraskielisistä perusopetuksen oppilaista. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvista perusopetuksen päättäneistä oppilaista sijoittui lukiokoulutukseen vajaat 40 prosenttia.

Erityisopetuksen pitkän tähtäimen kehittämisstrategian valmistelu käynnistettiin. Erityisopetuksen seudullisten palveluiden

hankkeessa oli mukana lähes 100 koulua.

Perusopetuksen kouluverkko on lääninhallitusten mukaan edelleen varsin kattava koulujen vähentymisestä huolimatta. Opetuksen alueellinen saavutettavuus on keskimäärin hyvä koko maassa sekä lääneissä ja maakunnissa. Kuntien välillä on suuria eroja kaikissa lääneissä ja erot ovat hieman kasvaneet. Koulujen keskikoko on kasvussa koko maassa. Ruotsinkielinen kouluverkko on suomenkielistä verkkoa harvempi ja ruotsinkielisten oppilaiden koulumatkat ovat keskimääräistä pidempiä. Oppivelvollisuusikäisten ruotsinkielisten lasten määrä vähenee keskimääräistä hitaammin.

Ammatillisen koulutuksen liikkuvuus kasvaa Euroopan unionin alueella

Euroopan ammatillisesta koulutuksesta vastaavat ministerit hyväksyivät joulukuussa Helsinki-julistuksen. Julistuksessa asetettiin tavoitteeksi, että ammatillisen koulutuksen liikkuvuutta ja aiemmin opitun tunnustamista helpottavat yhteiset työkalut saadaan valmiiksi vuoteen 2010 mennessä.

Aiemmin opitun tunnustaminen muodollisessa koulutuksessa kaikilla koulutussektoreilla on varmistettu lainsäädännöllä. Ammatillisen koulutuksen opintosuoritus-

ten siirtojärjestelmän (ECVET) kehittämisen eteni kokeiluasteelle. Muun muassa näillä toimilla edistettiin merkittävästi ammatillisesta koulutuksesta vastaavien ministereiden seurantakokouksissa asetettuja tavoitteita.

Ammatilliseen peruskoulutukseen liitettiin ammattiosaamisen näytöt. Työsäöppimisen tukiohjelmalla edistettiin työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja sen arviointia. Ammatillisen koulutuksen eurooppalaiseen laadunvarmistuksen yhteisiin puitteisiin perustuva ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus valmisteltiin yhteistyössä Opetushallituksen, koulutuksen järjestäjien sekä työelämän edustajien kanssa.

Ammattiopistostrategian mukaisesti vauhditettiin ammatillisen koulutuksen kehittämistä kokonaisuutena ja järjestäjaverkon kokoamista. Vuoden 2006 lopussa ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjiä oli 169 valtio mukaan lukien. Vuoden 2006 aikana tehtiin kolme fuusiota, joiden seurauksena ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjien lukumäärä väheni kuudella.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhinnat määrättiin uudistettujen rahoitusperusteiden mukaisina. Tuloksellisuus otettiin huomioon laskennallisen rahoituksen määräytymisperusteena.

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilu

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINNAN MENOT SEKTOREITTAIN

Vuosi	Yritykset		Julkinen sektori ¹		Korkeakoulusektori		Yhteensä Milj. euroa	Reaalimuutos ed. vuodesta %	T&K-menojen BKT-osuus % ²
	Milj. euroa	%	Milj. euroa	%	Milj. euroa	%			
2002	3 375,1	69,9	529,7	11,0	925,6	19,2	4 830,3	3,3	3,35
2003	3 527,9	70,5	515,4	10,3	961,7	19,2	5 005,0	4,0	3,43
2004	3 683,5	70,1	530,1	10,1	1 039,8	19,8	5 253,4	4,4	3,46
2005	3 876,9	70,8	554,7	10,1	1 042,1	19,0	5 473,8	3,5	3,48
2006	4 057,7	70,7	565,5	9,9	1 113,1	19,4	5 736,3		3,41

1 - Bkt 2004 ja 2005 Tilastokeskuksen ennakkotietoja, bkt 2006 valtiovarainministeriön ennuste | 2 - Arvio kyselyvastausten ja muiden laskelmien perusteella

käynnistettiin. Kokeiluun valittiin mukaan 56 koulutuksen järjestäjää.

Sähköisen hakujärjestelmän kehittäminen jatkui. Tavoitteena on, että yhteishaussa mukana olevan koulutuksen osalta sähköinen hakujärjestelmä on valmis syksyn 2007 aikana ja otetaan kattavasti käyttöön kevään 2008 yhteishaussa.

Ammattikorkeakoulut muutoksessa

Kuusi ammattikorkeakoulua on valmistellut yhdistymistä kolmeksi yksityiseksi ammattikorkeakouluksi, joista yksi aloitti vuoden 2007 alusta ja muut 1.8.2008 lukien. Yläpitäjämuitoksia kunnalliselta pohjalta yksityiselle on valmisteilla useita. Nuorten tutkintoon johtava koulutus päätettiin lakauttaa yhdessätoista yksikössä.

Useat ammattikorkeakoulut ovat vähentäneet koulutusohjelmien määrää, koonneet ohjelmia suuremmiksi ja vaikuttavammiksi kokonaisuuksiksi sekä sopineet työnjaosta muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Kolme yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välistä hanketta saatiin valmiiksi. Niiden tavoitteena oli selkeyttää yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen työnjakoa, purkaa toimintojen päällekkäisyyksiä, määrittellä kunkin korkeakoulun profiilit ja painoalat sekä kehittää yhteisiä toimintainfrastruktuureja.

Ammattikorkeakoulujen aluevaikutusta edistettiin tutkimus- ja kehitystyöllä, joka palvelee opetusta ja sen kehittämistä sekä alueellista elinkeino- ja muuta työelämää. Toiminnan laajuus menoilla mitattuna kasvoi 32,8 prosenttia vuodesta 2004. Ammattikorkeakoulujen osuus koko korkeakoulusektorin T&K-menoista on 8,5 prosenttia. Toiminnan laajuudessa, mitattuna henkilötyövuosilla suhteessa opettajien määrään, ylitettiin sopimuskauden ta-

voite (20 %). Hankkeistettujen töiden osuus opinnäytetöistä kasvoi edelleen. Ne tehdään työelämän organisaatioiden toimeksiannosta tai työelämän edustajan ohjaamana. Myös T&K-toiminnan kansainvälistyminen vahvistui merkittävästi, mutta ammattikorkeakoulujen välinen vaihtelu on edelleen suurta.

Yliopistojen rakenteellinen kehittäminen sai vauhtia

Yliopistolaitoksen toimintamäärärahat kasvoivat reaalisesti 20 miljoonaa euroa. Yliopistojen uusien opiskelijoiden määrä oli hieman edellisvuotta pienempi, mutta opiskelijamäärä kasvoi hieman. Hienoista kasvua oli myös suoritettujen yliopistotutkintojen määrässä. Tohtorintutkinnoissa päästiin lähelle kauden 2004-2006 tavoitetta, joka oli 1 450 tutkintoa. Tohtorintutkintoja suoritettiin 1 409.

Opiskelijavalintoja kevennettiin ja opetusta kehitettiin edelleen. Toimenpiteillä tähdätään opintoaikojen lyhentymiseen ja pitempiin työuriiin. Tulossopimuksissa vuosille 2004–2006 sovittiin tavoitteeksi, että 50 prosenttia uusista opiskelijoista olisi saman vuoden ylioppilaita. Tavoite on saavutettu teknillistieteellisellä (69,8 %) ja luonnontieteellisellä (49,5 %) alalla. Yleisesti uusien ylioppilaiden osuus nousi 36,5 prosentista 37,9 prosenttiin.

Opiskelijoiden ohjausta ja opinnoissa etenemistä tukevat henkilökohtaiset opintosuunnitelmat vakiintuivat yliopistojen käytäntöihin. Aiemmin suoritettujen opintojen ja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisen nykykäytäntöjä korkeakouluissa selvitettiin sekä valmisteltiin suosittukset korkeakoulujen yhteisiksi periaatteiksi ja tunnustamisprosessiksi.

Yliopistot laativat rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelmat. Hankerahoi-

tusta kohdennettiin pitkäkestoisiin valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin sekä korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tukemiseen. Rakenteellisen kehittämisen hankkeissa painopiste oli huippututkimusta tukevien yhteenliittymien, sähköisen asioinnin ja yliopistoyhteistyön tukemisessa. Keskinäisen yhteistyön syventämiseksi käynnistettiin kolme hanketta (pääkaupunkiseutu, Turku, Itä-Suomi) uusien yhteistyörakenteiden löytämiseksi. Rakenteellisen kehittämisen henkilöstövaikutusten seuranta aloitettiin

Yliopistojen laatu- ja järjestelmien kehittämistä jatkettiin yhteistyössä korkeakoulujen arviointineuvoston kanssa. Ra hoitusmallin painopistettä siirrettiin vahvistamaan tutkimuksen, tutkijakoulutuksen sekä kansainvälistymisen edellytyksiä. Tulosohtausprosessia tehostava ja sähköiseen asiointiin perustuva KOTA-tulosohtausportaali otettiin käyttöön.

Tutkimuksen ja opetuksen perusedellytyksiä vahvistettiin. Yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista selvitettiin. Selvityksen pohjalta yliopistolakia muutettiin sallimalla rahastotalouden mahdollisuus kaikille yliopistoille.

Aikuiskoulutuksen tutkintojen määrä kasvoi

Opetusministeriön hallinnonalan aikuis-koulutukseen myönnettiin talousarviossa yhteensä 606,6 miljoonaa euroa, mistä 70 prosenttia ohjattiin osaamistason ylläpitämiseen ja kohottamiseen, 25 prosenttia tasa-arvoa ja kansalaisyhteiskuntaa vahvistavaan koulutukseen sekä 5 prosenttia opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen ja muuhun kehittämistyöhön.

Aikuiskoulutuksessa suoritettujen tutkintojen määrä kasvoi erityisesti ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa. Suurin

osa omaehtoisesta aikuiskoulutuksesta, mukaan lukien vapaa sivistystyö, on kuitenkin osaamista ylläpitävää ja täydentävää koulutusta, joka ei johda tutkintoon.

Omaehtoisen aikuiskoulutuksen osallistujamäärien yleinen kehitys on ollut myönteinen. Myönteistä kehitystä ovat edistäneet työelämän muutoksen ja ikärakenteen kehityksen vauhdittaman kysynnän lisäksi voimavarojen kasvu ja pyrkimykset osallistumispohjan laajentamiseen. Työkäiselle aikuisväestölle soveltuvaa koulutustarjontaa lisättiin ja informaatio-ohjausta tehostettiin.

Noste-ohjelman toimeenpanolla on edistetty kansa- tai peruskoulun varassa työelämässä toimivan keski-ikäisen väestön mahdollisuuksia aikuiskoulutukseen. Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutustarjonta on monipuolistunut ylempien ammattikorkeakoulututkintojen vakinaistamisen ja avoimen ammattikorkeakoulutoiminnan käynnistymisen ansiosta.

Suurin osallistujamäärän kasvu tapahtui oppisopimuskoulutuksena järjestetyssä ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavassa ammatillisessa lisäkoulutuksessa. Oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa eniten kasvua oli ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavassa ammatillisessa lisäkoulutuksessa sekä oppilaitosmuotoisessa näyttötutkintoon valmistavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa. Aloitettujen määrä sekä suoritettujen tutkintojen määrä aikuisten ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa laski noin 10 prosenttia. Toisaalta aloitettujen määrä ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin johtavassa koulutuksessa yli kaksinkertaistui.

Tutkimukseen ja tutkimushenkilöstön koulutukseen panostettiin

Julkisen tutkimus- ja kehitysrahoituksen lisäys kohdennettiin opetusministeriön hallinnonalalla Suomen Akatemian kautta jaettavaan kilpailtuun tutkimusrahoitukseen ja yliopistojen perusrahoitukseen. Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen myöntämisvaltuutta osoitettiin talousarviossa 205,6 miljoonaa euroa, mikä oli 30 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Lisäys kohdennettiin kansainvälistymiseen, yleiseen tutkimusmäärärahojen hakuun ja opetusministeriön tutkijakoulujen tukeen.

Suomessa tutkimushenkilöstön osuus työllisestä työvoimasta on OECD-maiden korkein, lähes kaksi prosenttia. Tutkijakoulutuksen kehittämisen tavoitteena on tarpeita vastaava määrä ja laadun parantuminen entisestään. Tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämisen toimenpideohjelma vuosille 2007-2011 valmisteltiin. Vuoden 2007 alusta opetusministeriön rahoittamia tutkijakouluja on 119 (v. 2006:124) ja niissä yhteensä 1 453 (v. 2006:1 458) opetusministeriön rahoittamaa tutkijakoulupaikkaa ja 51 koordinaattoria.

Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutusta lisättiin. Vuonna 2006 jaettiin 14,4 miljoonaa euroa (vuonna 2005 9,8 miljoonaa euroa) harkinnanvaraisia valtionavustuksia tieteen sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseksi. Kolmas tiedefoorumi järjestettiin ja tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot jaettiin.

Tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittämistä edistettiin tukipalveluilla ja tutkimuksen tietohuollolla. Käynnistettiin mm. uuden supertietokoneen hankinta ja palvelut Funet-tietoverkon uusimiseksi. Päätettiin osallistua pohjoismaisen grid-organisaation perustamiseen ja rahoitta-

miseen. Kansalliskirjaston asemaa vahvistettiin. Opetusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmä teki ehdotuksia tutkimus- ja koeasemaverkostoon järjehtämiseksi ja yhteistyön tehostamiseksi osana tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä.

Opintotukea sai 324 000 opiskelijaa

Opintotukea sai vuonna 2006 yhteensä 324 146 opiskelijaa, mikä on 1,8 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Opintolainan valtiontakauksen saaneita opiskelijoita oli 132 300, joka on 41 prosenttia kaikista tuen saajista. Opintotuen käyttöasteessa on oppilaitoskohtaisia eroja.

Opintolainan valtiontakauksen saaneita opiskelijoita oli 41 prosenttia kaikista tuen saajista. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla oli opintolainaa keskimäärin 5 700 euroa ja ylempien korkeakoulututkinnon suorittaneilla 6 400 euroa. Yhteensä opintolainaa oli 318 350 henkilöllä. Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2006 lopussa 1 310,3 miljoonaa euroa, josta ns. vanhojen opintolainojen osuus oli 69,4 miljoonaa euroa.

Opintotuessa käytettäviä vanhempien tuloeroja päätettiin korottaa 1.11.2007 lukien 15 prosentilla, mikä tulee nostamaan opintotuen käyttöastetta ammatillisessa koulutuksessa ja lukio-koulutuksessa.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen koulumatkatukea saavien määrässä ei tapahtunut merkittävää muutosta. Koulumatkatukea sai 65 240 henkilöä ja koulumatkatukimenot olivat 30,7 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 10 prosenttia.

KULTTUURI-, LIIKUNTA- JA NUORISOPOLITIikka

Kulttuuri; liikunta

taiteen ja nuorisopolitiikka

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialaa tuettiin vuoden 2006 talousarviossa yhteensä noin 540 miljoonalla eurolla. Keskeisenä tavoitteena oli nostaa esille taiteen ja luovan työn merkitys yhteiskunnallisena vaikuttajana ja taloudellisena resurssina. Valtion panostuksessa taiteen ja kulttuurin edistämiseen tapahtui pientä reaalista nousua. Suhteellisesti suurin kasvu kohdistui tavoitteiden mukaisesti kansallisten taide- ja kulttuurilaitosten toimintaedellytysten parantamiseen sekä harkinnanvaraisiin menoihin. Terveyttä edistävä liikunta ja liikunnan kansalaistoiminta olivat vuoden painopisteitä. Uuden nuorisolain toimeenpano aloitettiin.

Kulttuurin talousvaikutuksia selvitettiin

Kulttuurin toimialan BKT-osuus on pysytellyt Suomessa neljän prosentin tuntumassa. Jos tarkasteluun otetaan mukaan koko tekijänoikeusteollisuuden vaikutus kansantalouteen, BKT-osuus on suurempi (6 % vuonna 2000). Kulttuuritoimialojen työpaikkoja on noin 90 000. Toimialan talouskasvu muodostuu erityisesti luovuuden ja kulttuurin erilaisista kerrannaisvaikutuksista. Esitys kulttuurin kansantaloudellisten vaikutusten tilastollisen arviointijärjestelmän kehittämisestä valmistui.

Kulttuurituotteiden vienti vuonna 2004 oli 591,4 miljoonaa euroa, mikä oli 1,2 prosenttia kokonaisviennistä. Kulttuurituotteiden tuonti oli selvästi suurempaa ollen 887,9 miljoonaa euroa eli 2,2 prosenttia kokonaistuonnista. Luovaan työhön pohjautuvien ja osin malli- ja tekijänoikeussuojattujen taloudellisten toimintojen merkitys kansantaloudessa ja viennissä on merkittävästi kulttuurin toimialojen osuutta suurempi. Osuus oli vuonna 2004 Suomen tavaroiden ja palvelujen viennistä runsas viidennes ja tuonnista vähän vajaa viidennes.

Luovusstrategiaesitys - 11 askelta Luovaan Suomeen - valmistui

Hallitusohjelman mukaisen luovusstrategiatyön tavoite oli lisätä ymmärrystä luovuuden merkityksestä kaikissa yhteiskunnallisissa toiminnoissa ja tunnistaa sen edistämisen mahdollisuuksia. Strategiasa on lähes 150 linjausta tai käytännön esitystä luovuuden edistämiseksi eri toiminnoissa ja hallinnonaloilla, ja ne kiteytettiin 11 toimenpiteeksi.

KULTTUURI-, LIIKUNTA- JA NUORISOPOLITIikka

Taidelaitosten valtionosuuksiin odotettavissa tasokorotus

Vuoden 2006 alussa voimaan tulleen rahoituslain muutoksen mukaan teattereiden, museoiden ja orkestereiden valtionosuuden perusteena käytettävien yksikköhintojen kustannuspohja tarkistetaan jatkossa joka neljäs vuosi alkaen vuodesta 2008. Mikäli nykyinen valtionosuusprosentti säilyy ennallaan, muutos tuo kulttuurilaitoksille vuoteen 2010 mennessä noin 30 miljoonan euron tasokorotuksen. Lainmuutoksella myös palautettiin teattereiden yksikköhintaan vuosittain tehtävä indeksikorotus.

Teattereiden henkilötövuosimäärää lisääntyi kymmenellä. Vuosi 2006 on teattereiden katsojamäärien kannalta ennätys, mihin vaikuttivat sekä tehdyt kulttuuripoliittiset toimenpiteet että onnistunut ohjelmistopolitiikka. Vuonna 2006 tehtiin yhteensä 2 698 164 teatterikäyntiä, mikä oli 10,6 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Sinfoniaorkesterien kuulijamäärä väheni 17 prosenttia, mihin suurimpana syynä oli konserttien määrän vähentyminen 115:lla. Lisäksi vähentymiseen vaikuttaa se, että vuosi 2005 oli poikkeuksellisen hyvä useiden isojen erikoiskonserttien ansiosta. Valtionosuuden piirissä olevien orkestereiden henkilötövuosimäärä lisääntyi kuudella.

Museolain uudistus tuli voimaan vuoden 2006 alussa. Museoiden henkilötövuosimäärää lisääntyi 30:lla ja valtionosuuden piiriin otettiin kaksi uutta museota Panssarimuseo ja Visavuori -museo.

Museoiden esineiden ja taideteosten digitaalinen kuvaus etenee

Museoiden esineistä ja taideteoksista on digitaalisesti kuvattu museotyyppistä riippuen 15-76 prosenttia. Kuvakokoelmien digitointiaste vaihtelee 13-44 prosentin välillä. Opetusministeriön myöntämät avustukset ovat kymmenen vuoden aikana nostaneet digitoinnin määrää noin 15 prosentilla.

Turku valittiin Suomen ehdokkaaksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2011

Vuonna 2011 on Suomen ja Viron kaupungin vuoro toimia Euroopan kulttuuripääkaupunkeina. Opetusministeriö järjesti kansallisen kilpailun Suomen ehdokkaan valitsemiseksi ja siihen osallistui seitsemän kaupunkia. Kulttuuriministerin asettama asiantuntijaraati arvio kaupunkien hakemukset kevään aikana ja teki arviointikertomuksen. Kulttuuriministeri Tanja Saarela valitsi Turun Suomen ehdokkaak-

si juuri ennen juhannusta. Suomi toimitti Turun ehdokkuuden EU:n elimille vuoden lopussa.

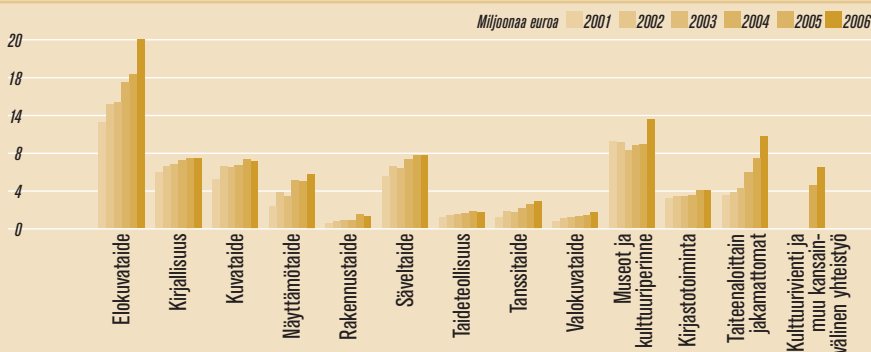
Taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelman toimeenpano aloitettiin

Kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä vammaisten kulttuuristen oikeuksien vahvistamiseen tähtäävä taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelma (2006–2010) julkistettiin ja sen toteuttaminen käynnistettiin välittömästi. Opetusministeriö on osoittanut lisäresursseja vammaisyhteisöjen kulttuuritoimintaan ja kulttuurin saavutettavuutta parantaviin hankkeisiin sekä Kulttuuria kaikille -neuvontapalvelun toimintaan. Viittomakielisen teatteritoiminnan kehittäminen käynnistettiin ja Teatteri Toille myönnettiin 160 000 euroa teatterin toiminnan kehittämiseksi ammattimaiseen suuntaan.

Lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalamppu onnistunut tavoitteissaan

Lastenkulttuuripoliittista ohjelmaa toteutettiin muun muassa lisäämällä lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalampun määrärahaa 14 prosentilla. Ensimmäisestä toimikaudesta tehty arviointi oli myönteinen. Lastenkulttuuriyön verkostolla on hyvät lähtökohdat: toisiaan täydentävä tavoiteasettelu, kriteereinä yhdenvertaisuus ja saavutettavuus sekä pyrkimys laadukkaaseen toimintaan alueilla, joissa on pulaa toimijoista.

KULTTUURIN HARKINNANVARAINEN TUKEI

Tanssin tukea lisättiin

Tanssin aluekeskustoiminnan avustusta lisättiin kolmanneksella. Tavoitteena oli yhteensä noin 880 eripituista työtillaisuutta, ja niitä syntyi noin 1 000. Tuotettujen produktioiden ja henkilötyövuosien määrässä jäätin hieman tavoitteesta, mutta esityskertojen ja erilaisten tapahtumien osalta tavoitteet ylitettiin. Katsojien ja muuhun toimintaan osallistuneiden määrällinen tavoite ylitettiin huomattavasti. Toimenpiteet lisäsivät tanssin ja teatterin alan työllisyyttä myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla.

Suomalaista elokuvaa tuettu pitkäjänteisesti

Suomalaisen elokuvan tuotantoedellytysten tukemiseen on v. 2003-2006 aikana osoitettu yhteensä yli neljä miljoonaa euroa lisärahoitusta. Pitkien kotimaisten elokuvien ensi-iltojen määrä kasvoi. Kotimaisten elokuvien katsojaosuus nousi edellisestä vuodesta ja on huipputasoa kansainvälisessä vertailussa. Kotimaisten elokuvatuotannon jatkuvuuden, monipuolisuuden ja taiteellisen riskinoton mahdollistamiseksi sekä tuotantorakenteen kehittämiseksi elokuvatuen nostaminen lähemmäs keskimääräistä pohjoismaista tasoa on välttämätöntä.

Vuonna 2006 ensi-iltaan tuli neljä lastenelokuvaa, kun vielä vuosituhaten alussa ensi-iltoja oli keskimäärin yksi vuodessa. Vuonna 2001 käynnistetyt lastenelokuvan erityistoimet ovat lisänneet lastenelokuvien ensi-iltojen määrää.

Elokuva-alan määrärahojen lisäys on alkanut myös luoda pohjaa liiketaloudellisesti vahvemmalle ja työllistävälle toiminnalle ja parantaa elokuvien uskottavuutta sijoituskohteina.

Mediakasvatus, monipuolinen audiovisuaalisen sisältötuotanto ja kulttuuriperintö keskeisinä tavoitteina

Lapsille turvallisen mediaympäristön toteuttamiseksi opetusministeriö käynnisti Mediamuffinssi-hankkeen, jonka tavoitteena on vaikuttaa lasten median käyttöön ja lisätä lasten mediataitoja. Hanke on tavoittanut suuren osan alle 8-vuotiaista lapsista ja heidän kanssaan työskentelevistä aikuisista. Arvioinnin mukaan lapsille rakentui sosiaalisia valmiuksia ja tunnetaitoja sekä kriittisyyttä media-aineiston suhteen.

Audiovisuaalisen kulttuuriperinnön laajentamista koskevaa valmistelutyötä tehostettiin. Tavoitteeksi asetettiin, että Radio- ja televisioarkisto on toimintavalmis vuoden 2008 syksyllä. Valmisteluun liittyy myös vapaakappalelainsäädännön uudistaminen ja Suomen elokuva-arkiston määrärahan kehystarkistus.

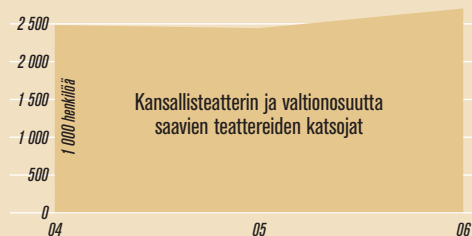
Kulttuurin tietoyhteiskuntamäärärahoin on voitu lähinnä edistää eri taiteenalojen tietokantojen saattamista digitaaliseen muotoon ja kehittää keskeisten toimijoiden tietoverkkopalveluita. Vuonna 2006 käynnistetty Digitaaliset Demot -projekti vahvisti audiovisuaalisen alan ja muiden kulttuurin alojen tuotantoyhtiöiden mahdollisuuksia sisältöjen tuotekehittelyyn.

Kulttuuri tietoyhteiskunnassa -strategian tavoitteena on, että vuoteen 2010 mennessä keskeinen kulttuuriperintö on digitoitu ja tallennettu tekstiverkkoon kaikkien käytettäväksi priorisointisuunnitelmien mukaisesti. Hanke on edennyt ennakoitua hitaammin, mutta muun muassa yhteisten hakujärjestelmien kehittäminen (Suomen museot online, Muus@net) ja laitosten yhteistyö (eKam-yhteistyö) on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

TAITEEN JA KULTTUURIN RAHOITUS

TEATTEREIDEN KATSOJAT

KANSALLISOOPERAN JA SINFONIAORKESTEREIDEN KUULIJAT

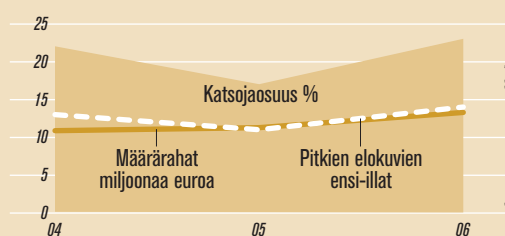
LÄHDE: SUOMEN SINFONIAORKESTERTI RY

MUSEOIDEN KÄVIJÄT

LÄHDE: MUSEOJEN RAATO

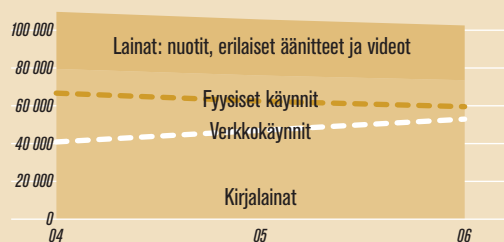
KOTIMAINEN ELOKUVA

LÄHDE: SUOMEN ELOKUVASÄÄTÖ

KULTTUURI-, LIIKUNTA- JA NUORISOPOLITIikka

KIRJOJEN LAINAUS JA KIRJASTOKÄYNNIT

Kirjastojen lainaus ja kirjastokäynnit laskivat hieman

Yleisten kirjastojen lainausmäärät ja fyysisten käyntien määrät ovat laskusuunnassa. Suhteellisesti eniten ovat vähentyneet tietokirjallisuuden lainat, sillä tietoa hankitaan yhä useammin ensin internetin kautta. Kirjastoasiointin osa on siirtynyt verkkopalveluksi. Aineiston noutaminen ja tietokantojen käyttö edellyttää edelleen kirjastossa käyntiä. Verkkokäynnit ovat kasvussa, koska kirjaston palveluja siirtyy verkkoon ja myös kirjastojen tuottamaa verkkoaineistoa voi käyttää internetin kautta.

Näkövammaisten kirjastossa lainaus- ja toimitusmäärät ovat voimakkaassa kasvussa digitaalisen äänikirjan käyttöönoton johdosta. Koska digitaalisesta äänikirjasta voidaan tehdä levyke tilattaessa, on lainaus nopeutunut ja varausjonoista on päästy.

Yhteisten hallinnollisten kirjastolaitosten muodostaminen ei ole vähentänyt kirjastojen toimipaikkojen määrää. Opetus-

ministeriössä laadittiin Maaseudun kirjasto monipalvelukeskuksena -kehittämishjelma, jossa esitetään vaihtoehtoisia ratkaisuja kirjastojen muuttuvaan rooliin kunta- ja palvelurakennemuutoksessa.

Kulttuurivientiin lisää panostuksia

Hallituksen strategia-asiakirjan mukaisesti laadittiin 1.3.2007 julkistettu esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämishjelmaksi 2007–2011 yhteistyössä ulkoasiain-, kauppaja- ja teollisuus-, valtiovarain-, sisä- ja työministeriön ja teknologian, ulkomaankaupan ja matkailun edistämisorganisaatioiden kanssa.

Vuoden 2006 lopussa aloitti kulttuuriviennin tukiverkosto, johon kuuluvat kaikki Suomen ulkomaiset edustustopisteet, Tekekin, Mekin ja Finpron toimipisteet ja tiede- ja kulttuuri-instituutit sekä Suomessa valtion taidehallintoelimet, taiteen tiedotuskeskukset ja eräitä muita toimijoita, yhteensä mukana on 220 toimijaa ja yksikköä. Kulttuuriviennin koulutusta ja Suomen kulttuurimatkailun ulkomaantiedotusta koskevat selvitykset käynnistettiin. Kulttuuriavustuksia myönnettiin 1,6 miljoonaa euroa.

Tekijänoikeuslainsäädäntöä ja -järjestelmää kehitettiin

Tekijänoikeuslainsäädännön uudistamista ja tekijänoikeusjärjestelmän toimivuuden kehittämistä jatkettiin. Nämä osa-alueet muodostavat tekijänoikeuspolitiikan keskeiset pilarit. Tietoyhteiskuntaohjelman mukaisesti kiinnitettiin huomiota tietoyhteiskunnan vaatimuksiin. Järjestelmän kehittämiseen kuuluva tekijänoikeudellisen tietämyksen ja osaamisen parantaminen on aloitettu.

SUOMALAISEN KULTTUURIVAIHDON TUNNUSLUKUJA 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005
Elokuvataide - Ei-kaupalliset esityskerrat ulkomailla ¹					600
Kirjallisuus - Käännetyt suomalaiset kirjat ²	143	177	190	186 ³	163 ⁴
Kuvataide - Näyttelyt, asiantuntijavierailut jne ⁵	62	68	70	68	76
Näyttämötaide ⁶					
Vos-teattereiden ulkomaanvierailut	82	134	116	111	95
- Esityksiin myydyt liput	40 840	24 411	45 596	29 036	76 500
- Suomalaisien näytelmien esitykset ⁷	11	12	16	6	18
Sirkustaide					
- Ammatillaisryhmien vierailut					68
- Katsojamäärä ulkomailla ⁸					10 109
Säveltaide - Kevyen musiikin viennin arvo (1 000) ⁹	15 471	17 858	20 040	21 693	
Tanssitaide					
- Esityskerrat ¹⁰	129	136	199	157	171
- Katsojamäärä	68 611	34 150	91 390	48 284	90 288

1 - Lähde: Suomen elokuväsäätiö. | 2 - Lähde: FILJ - Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus. | 3 - Tästä 8,6 % tietokirjallisuutta. | 4 - Luku tammikuulta 2006, määrä saattaa vielä kasvaa, kun tiedot täydentyvät. | 5 - Lähde: Näyttelyvaihtokeskus Frame. | 6 - Lähde: Teatterin tiedotuskeskus. | 7 - Määrä laskettu Teatterin tiedotuskeskuksen tietojen perusteella. | 8 - Lähde: Cirko - uuden sirkuksen keskus. Sirkusalan tilastointi vasta alussa, luku sisältää Cirkon tietoon tulleet ammattilaisryhmien ulkomaanvierailut. | 9 - Lähde: Music Export Finland. Tämä luku ei sisällä taiteilijoiden saamia esiintymispalkkioita, joten todellinen luku on jonkin verran suurempi. Klassisen musiikin puolelta ei lukuja: esim. kapellimestareiden ja muusikoiden ulkomaanvierailuiden tilastointi mahdollista. | 10 - Lähde: Danceinfo - Tanssin tiedotuskeskus.

Kulttuuri Liikunta Nuoris

Tietoyhteiskuntadirektiivin mukaiset muutokset tekijänoikeuslakiin ja rikoslakiin tulivat voimaan 1.1.2006, kuvataiteen jälleenyntikordausdirektiivin mukaiset muutokset 1.6.2006. Tekijänoikeuslakiin tehtiin myös teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisdirektiivistä aiheutuneet muutokset, jotka tulivat voimaan 1.9.2006.

Tekijänoikeuslain säännösten mukaisesti tehtiin kuvataiteen jälleenyntikordausvausta ja yksityisen kopioinnin hyvitysmaksua hallinnoivien järjestöjen hyväksymispäätökset.

Valmisteilla olevan uuden vapaakapalelain edellyttämät tekijänoikeuslain muutokset on tehty, ja ne saatetaan myöhemmin asetuksella voimaan. Tehtyjä kansallisia linjauksia vahvisti Suomen puheenjohtajakaudella annettu komission suositus eurooppalaisten kirjastojen, museoiden ja arkistojen teksti-, ääni- ja kuvamateriaalin ja muun aineiston saattamisesta kaikkien saataville Eurooppalaisen digitaalisen kirjaston välityksellä.

Terveyttä edistävä liikunta painopisteinä

Kyselytutkimusten mukaan vähintään kolme kertaa viikossa säännöllisesti liikkuvien osuudet aikuisväestössä ovat nousseet

kuluvalla vuosikymmenellä keskimäärin noin viisi prosenttiyksikköä. Naisten liikunta-aktiivisuus on keskimäärin viitisen prosenttia miehiä korkeampi. Kansainvälisesti käytetyn kriteerin mukaisesti vähintään neljä kertaa viikossa liikkuvia naisia on 41 prosenttia ja miehiä 32 prosenttia.

Ikäryhmässä 3-18 -vuotiaat 91 prosenttia ilmoittaa harrastavansa urheilua ja liikuntaa. Kymmenessä vuodessa kasvua on ollut 15 prosenttia. Urheiluseuratoiminnassa on mukana 417 000 lasta ja nuorta. Uudellamaalla 50 prosenttia lapsista ja nuorista on mukana urheiluseuran toiminnassa, mutta Pohjois-Suomessa seuroissa liikkuu vain 29 prosenttia. Vaikka lasten ja nuorten liikunnan ja urheilun harrastaminen urheiluseuroissa on 30 vuodessa kaksinkertaistunut, on lasten ja nuorten fyysinen kunto heikentynyt. Syynä tähän on tutkimusten mukaan arkiliikunnan määrän merkittävä väheneminen.

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmassa on pyritty saamaan urheiluseurat mukaan nykyistä vahvemmin terveyttä edistävän liikunnan toimijoiksi sekä torjumaan ylipainoa ja liikalihavuutta liikunnan keinoin. Terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunnan yhtenä painopisteinä on ollut Voimaa Vanhuuteen -voimanhankintaohjelma, joka on suunnattu ikääntyneille, kotona asuville vanhuksille. WHO myönsi Kun-

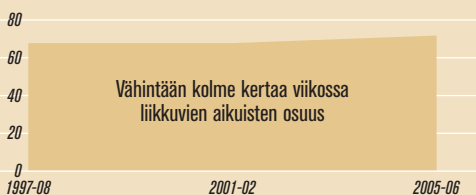
nossa Kaiken Ikää -ohjelmalle Counteracting Obesity Award 2006 -palkinnon aikuisväestön fyysisen aktiivisuuden lisäämisestä.

Vuonna 2006 käynnistyi yhteensä 87 erityisesti vähän liikkuville 3-9 -luokkalaisille tarkoitettua kerhoa. Näissä lasten ja nuorten liikuntaohjelman kehittämishankkeissa on mukana yhteensä 11 000 koululaista. Lasten ja nuorten seuratoiminnan kehittämiseen myönnettiin paikallistukea 986 hankkeelle yhteensä 1 400 000 euroa. Eniten tukea myönnettiin hankkeisiin, joissa seurat panostavat ohjaajien kouluttamiseen.

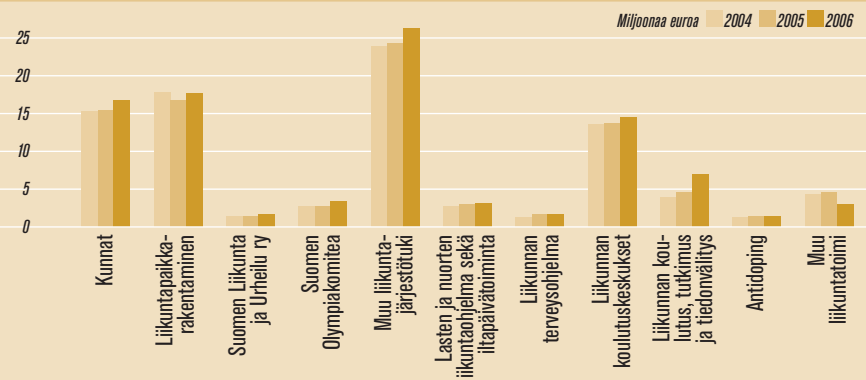
Lähiliikuntapaikkojen tukeminen on ollut keskeistä avustuspolitiikassa ja informaatio-ohjauksessa. Lääninhallitusten peruspalvelujen arviointi kohdistui lasten ja nuorten liikuntapaikkojen käyttömaksuihin kunnissa. Runsas viidesosa kunnista tarjoaa liikuntapaikat lapsille ja nuorille ilmaiseksi ja 75 prosenttia osittain subventoiduin hinnoin. Tilanne on edelleen hyvä, mutta maksujen korotuspaineet ovat kasvaneet.

Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan vuonna 2005-2006 urheilujärjestöissä ja -seuroissa toimi vapaaehtois pohjalta erilaisina ohjaajina ja valmentajina noin 282 000 ja hallintotehtävissä noin 150 000 henkilöä. Ohjaaja- ja valmenta-

TERVEYTENSÄ KANNALTA RIITTÄVÄSTI LIIKKUVAT, %

LIIKUNNAN MÄÄRÄRAHAT

KULTTUURI-, LIIKUNTA- JA NUORISOPOLITIikka

jakoulutuksen kehittämishankkeen tavoitteena on vuoteen 2010 mennessä luoda toimiva ohjaaja- ja valmentajakoulutuksen järjestelmä mahdollisimman moneen lajiin. Vuonna 2006 hankkeessa oli mukana noin 50 valtakunnallista liikuntajärjestöä sekä kahdeksan urheilupuistoa.

Vuonna 2003 aloitetussa urheiluseuratoiminnan kehittämishankkeessa (Hyvä Seura) oli vuonna 2006 mukana 20 lajiliittoa ja muuta valtakunnallista liikuntajärjestöä, 20 aluejärjestöä, neljä urheilupuistoa sekä 2 000 urheiluseuraa.

Huippu-urheilutyöryhmän esitysten laaja-alaisempi toimeenpano käynnistettiin lisäämällä huippu-urheilun rahoitusta. Sen avulla Suomen Olympiakomitea palkkasi yhteistyössä lajiliittojen kanssa 15 nuorisovalmentajaa parantamaan nuorten urheilijoiden valmennusedellytyksiä. Tavoitteena on kaikkiaan 60 valmentajan palkkaaminen vuosikymmenen loppuun mennessä. Vuoden aikana nostettiin mm. urheilijoiden ja valmentajien apurahojen määrää sekä perustettiin huippu-urheilupainotteinen joukkuepaloiluprojekti.

Suomessa Euroopan ajanmukaisin nuorisolainsäädäntö

Hallituskaudella nuorisotyöttömyys on alentunut 27 prosenttia yleisen työttömyyden alentuessa 20 prosenttia (lähde: työllisyyden politiikkaohjelman loppuraportti). Nuoret äänestivät presidentinvaaleissa lähes yhtä aktiivisesti kuin muu väestö. Kuntien perusnuorisotyön, järjestötoimintaan sekä ehkäisevään päihde- ja huume-työhön osoitetuin varoin on voitu vaikuttaa myönteisesti nuorten aktiiviseen kansalaisuuteen ja terveisiin elämäntapoihin. Nuorten tupakointi on vähentynyt, raittiiden nuorten määrä kohonnut sekä huumekeilut ja huumeiden käyttö vähentynyt.

Vuoden aikana osallistuttiin laajaan valtakunnalliseen kirkon nuorisotyöprojektiin, jonka tavoitteena oli muun muassa aktivoida nuoria äänestämään kirkollisvaaleissa. Yhteistyö kirkon nuorisotyöprojektin kanssa onnistui hyvin, vaikka tulokset eivät näkyneet kasvaneena osallistumisena kirkollisvaaleissa.

Nuorisotyössä ja -politiikassa oli keskeistä 1.3.2006 voimaan tulleen nuoriso-

lain toimeenpano. Lain edellyttämän nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman valmistelu aloitettiin pääministerin koolle kutsulla lapsi- ja nuorisopolitiisella foorumilla. Joulukuussa asetettiin ohjelmaa valmis-televa kaikkia ministeriöitä ja keskeisiä asiantuntijatahoja edustava työryhmä. Nuorisolakiin kirjattu velvoite kunnille järjestää nuorille mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn sekä kuulemiseen nuoria koskevissa asioissa on saanut hyvän vastaanoton.

Veikkausvoittovarojen jakosuhdelaki on lisännyt nuorisotyön osuutta veikkaus- ja raha-arpajaispeliin tuotosta. Lisääntyneillä määrärahoilla on voitu saavuttaa valtakunnallisten nuorisojärjestöjen aikaisempi avustustaso sekä monin tavoin tukea nuorten omaa toimintaa ja kasvatuksellista nuorisotyötä.

Kuntien nuorisotyön valtionosuuksien (7,1 miljoonaa euroa) lisäksi kunnille myönnettiin kohdennettuja valtionavustuksia noin 12 miljoonaa euroa. Nuorten tietojaneuvontapalveluja kunnissa on laajennettu merkittävästi. Vuoden 2006 uutena avauksena tuettiin yhteensä 1,7 miljoonalla eurolla 36 nuorisotilan rakentamista, peruskorjausta ja varustamista. Valtakunnallisten nuorisokeskusten toiminta on edelleen laajentunut ja monipuolistunut.

Nuorten 200 työpajasta on vakinaistettu noin 80 prosenttia. Työpajoissa työskenteli vuoden aikana noin 7 500 nuorta. Pajanuorista koulutukseen ja työhön sijoitui 70 prosenttia kun tavoite oli 50 prosenttia. Tavoite siis ylitetiin selvästi.

Eurooppalaisessa nuorisotyössä ja -politiikassa maamme asema vahvistui hyvin hoidetun EU-puheenjohtajuuden vuoksi. Lisäksi huolehdittiin Barentsin euroarktisen neuvoston nuorisopolitiittisen työryhmän puheenjohtajuudesta.

NUORISOTYÖN MÄÄRÄRAHAT JA TUNNUSLUVUT

Toiminnot	Osallistujat/määrät			Määrärahat (milj. euroa)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Kuntien nuorisotyö				6,00	6,10	7,07
Nuorisojärjestöt ja nuorisotyötä tekevät järjestöt	830 000	850 000	850 000	10,40	11,20	11,73
Nuoria työpajoissa, lkm	8 000	7 100	7 000	1,40	2,00	4,10
- Nuorisotyöttömyys, hlö	34 800	30 500	26 500			
Valtak. nuorisokeskukset (toimintapäivää)	176 000	217 000	230 000	3,80	4,30	4,30
Koululaisten iltapäiväkerhot	1 500	1 550	1 600	1,00	1,10	1,10
Nuorisotutkimus, hankkeet	15	15	15	0,80	0,85	0,875
Tieto- ja neuvontapalvelut	40	72	157	0,50	0,70	0,725
- Kuntien lukumäärä						
Ehkäisevä huume-työ, hankkeet	50	72	82	0,84	0,84	1,00
Aluekehittäminen, hankkeet	55	53	60	0,70	0,90	1,00
Avartti-ohjelma, nuorten määrä	700	750	800	0,20	0,30	0,40
Nuori kulttuuri						
- Kulttuuriryhmät (CIMO), nuoria	1 411	1 364	1 574	0,10	0,13	0,13
- Nuori Kulttuuri tapahtumat	7 400	21 000 ¹	1 800	0,40	0,35	0,15

1 - Koulun suurjuhlat Oulussa | Nuorisotyöttömyys/ lähde: työministeriön tilastot

Kirkollisasiat

Opetusministeriön kirkollisasioiden toimialalla hoidetaan evankelis-luterilaista ja ortodoksista kirkkoa sekä muita uskonnollisia yhdyskuntia koskevat asiat, uskonnonvapausasiat ja hautaus-toimen yleinen järjestäminen. Pääasiallisena keinona on lainsäädännön valmistelu. Lisäksi toimialalla hoidetaan sotavainaja-asioiden viranomaistehtävät. Toimialan virastona on Suomen ortodoksinen kirkollishallitus.

Ortodoksista kirkkoa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus valmisteltiin loppuun siten, että uusi laki ortodoksisesta kirkosta tuli voimaan 1.1.2007. Uudistus vahvistaa kirkon sisäistä itsehallintoa. Kirkon toimintaa ja hallintoa koskevan tarkemman sääntelyn antaminen on siirretty kirkolliskokoukselle ja kirkon keskus- ja hiippakuntahallinto on siirretty kirkon itsensä ylläpidettäväksi.

Kirkollisen lainvalmistelun kehittämistä varten asetettiin opetusministeriön ja evankelis-luterilaisen kirkon yhteinen työ-

ryhmä. Tavoitteena on tehostaa kirkkolakiehdotusten valmisteluprosessia ja parantaa valmistelun laatua.

Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien valtionavustusjärjestelmän valmistelua jatkettiin työryhmän ehdotusten pohjalta. Avustusjärjestelmää koskevat ehdotukset valmisteltiin valtiontalouden menokehyksiin ja talousarvioon. Valtionavustusjärjestelmä ei toteutunut vuodelle 2007, koska talousarvioon ei saatu tarvittavaa määrärahaa.

KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Kansainvälisiä

nuoren yhteistyö

Opetusministeriön kansainvälisen toiminnan painopisteinä olivat koulutuksen ja kulttuurin yhteistyöohjelmien edistäminen ja kulttuurin kansainvälisen toiminnan rahoituksen selkiyttäminen.

Suomi hyväksyi loppuvuodesta 2006 kaksi merkittävää Unescon kansainvälistä sopimusta. Kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskeva yleissopimus on ensimmäinen monenkeskinen sopimus ja vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä kulttuurin sekä kulttuuripolitiikan aloilla. Sopimus sisältää tärkeitä periaatteita, kuten kulttuurien tasavertaisuus. Toinen merkittävä hyväksytty sopimus on dopingin vastainen yleissopimus. Sopimus on oleellinen askel dopingin vastaisen työn maailmanlaajuisessa tehostamisessa.

EU-puheenjohtajakaudella opetusministeriö osallistui yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa Suomen tavoitteiden määrittelyyn hallinnonalan kannalta olennaisissa monenkeskisissä järjestöissä.

Opetusministeriön Aasia-toiminta-ohjelma Suomi, Aasia ja kansainvälinen yhteistyö valmistui. Ohjelma sisältää konkreettisia toimia ja ehdotuksia opetusministeriön hallinnonalan Aasia-yhteistyön kehittämiseksi. Ohjelmaan perustuen käynnistettiin laaja selvityshanke, jossa kartoi-

tetaan tarvetta parantaa opetusministeriön hallinnonalan läsnäoloa ja toiminnan tukipisteiden kehittämistä Aasiassa.

Opetusministeriön Venäjä-ohjelmaa toteutettiin taiteen, kulttuurin ja koulutuksen aloilla. Suomen EU-puheenjohtajakaudella järjestettiin niin kulttuurin kuin koulutuksen asiantuntijakokoukset, joilla pyrittiin vauhdittamaan EU-Venäjä -yhteistyön ja ns. neljännen yhteistyöalueen toteuttamista. Taiteen ja kulttuurin Venäjä-yhteyksiä edistettiin kulttuurifoorumitoiminnalla ja käynnistämällä ns. Kajaani-prosessi, joka johti kulttuurin alan EU-Venäjä-toimintaohjelman valmistelutyön aloittamiseen. Koulutuksen puolella tavoitteena oli erityisesti opiskelijavaihdon ja rajayhteistyön tiivistäminen.

Kulttuurin kansainvälisen toiminnan rahoituksen selkiyttämiseksi varattiin määrärahaosuudet ulkosuomalais toimintaa, ystävyysseuratoimintaa ja muuta kulttuurialan kansainvälistä yhteistyötä sekä sukukansaohjelman toimeenpanoa varten. Jatkossa ministeriö keskittyy sukukansaohjelman painopisteiden ja strategian kehittämiseen yhdessä ohjelman neuvottelukunnan kanssa. Ohjelman hallinnollinen toimeenpano kevenee opetusministeriössä käytännön toimeenpanon siirtyessä alan järjestöille. Selvitysmies arvioi Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin tulevia tehtäviä. Selvitystyön tulosten pohjalta instituutti tulee erikoistumaan EU-Venäjä-yhteistyön tukemiseen sekä Suomen venäjänkielisen väestönosan integroimiseen suomalaiseen yhteiskuntaan sen omaa kulttuuria vahvistamalla.

Vuoden aikana laadittiin kansallinen kansainvälisyyskasvatusohjelma kolmivuotiskaudelle 2007- 2010. Ohjelman taustalla on Euroopan neuvoston North-South Centre'n tekemä arvio kansainvälisyyskasvatuksesta Suomessa. Kansainvälisyyteen

liittyy myös tuntemus omasta ja muiden kulttuurisesta taustasta ja perinnöstä. Opetusministeriö tuki Museoviraston hoitamaa Suomen puheenjohtajuutta Itämeren maiden kulttuuriperintötyöryhmässä. Työryhmän tavoitteena on edistää lasten ja nuorten kulttuuriperintökasvatusta, kulttuuriperinnön hyödyntämistä alueellisen ja sosiaalisen integraation välineenä sekä kestävästä kulttuurimatkailusta.

Euroopan neuvoston kulttuurin alan yhteistyötä johti suomalainen puheenjohtaja. Koulutusosalalla jatkettiin demokratia- ja kansalaiskasvatuksen ohjelmaa sekä opettajankoulutusohjelmaa. Myös romanilasten koulutusta tuettiin. Nuorisotoimialan yhteistyössä osallistuttiin eurooppalaiseen nuorisokampanjaan "All Different - All Equal". Osallistuttiin myös Moskovassa järjestettyyn urheiluministerikonferenssiin lokakuussa 2006 ja vaikutettiin Suomen kannanottoihin Euroopan neuvostossa urheilun alalla ministeriön Euroopan neuvosto -strategian mukaisesti.

Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyöhön osallistuttiin kaikissa komiteoissa ja valmistauduttiin Suomen puheenjohtajakautteen vuonna 2007. Suomi toimii vuosina 2005-2007 myös Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajamaan. Vuonna 2006 opetusministeriön Barents-yhteistyö oli erityisen aktiivista nuorisosektorilla.

Kahdenvälisten kulttuurivaihto-ohjelmien valmistelussa (Belgia, Israel, Intia, Moldova, Slovakia, Turkki ja Egypti) on ohjelmiin esitetty merkittäviä kevennyksiä. Ohjelmat on pyritty muokkaamaan yleisluontoisiksi sekä siirtymään määrääkäsistä ohjelmista toistaiseksi voimassa oleviin ohjelmiin. Tshekin tasavallan kanssa allekirjoitettiin toistaiseksi voimassa oleva kulttuurivaihto-ohjelma edellä mainittujen linjausten mukaisesti.

EU-PUHEENJOHTAJAKAUSI 1.7. -31.12.2006

Puheenjohto

Puheenjohtajakausi

Suomen puheenjohtajakaudella sovittiin monivuotisista koulutuksen, kulttuurin ja nuorisopolitiikan yhteistyöohjelmista. Epävirallisessa opetusministerikokouksessa Helsingissä edistettiin ammatillisen koulutuksen liikkuvuutta. Opetusministeriö järjesti kaksi ministeritason ja 23 virkamiestason kokousta suunnitelmien mukaisesti.

Suomen EU-puheenjohtajakauden valmistelussa ja toteutuksessa huolehdittiin hallinnonalan toimintatavoitteiden edistämistä. Keskeisimpiä saavutuksia toimialalla olivat päätökset monivuotisista yhteistyöohjelmista koulutus-, kulttuuri- ja nuorisopolitiikan sektoreilla sekä päätös EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelmasta. Päätelmät koulutuksen tehokkuudesta ja tasapuolisuudesta hyväksyttiin. Käsittelyssä olivat myös komission tiedonanto Euroopan korkeakoulujen modernisoinnista sekä ehdotus Euroopan teknologiainstituutin perustamisesta.

Epävirallisessa opetusministerikokouksessa hyväksyttiin yhteinen Helsingin julistus, jolla sovittiin ammatillisen koulu-

tuksen eurooppalaista yhteistyötä edistävän Kööpenhaminan prosessin jatkamisesta.

Kulttuuriaineiston digitointia ja sähköistä saatavuutta sekä digitaalista säilyttämistä koskevat päätelmät hyväksyttiin. Niiden avulla pyritään luomaan Euroopan digitaalinen kirjasto. Euroopan kulttuuripääkaupunki -tapahtumasta päätettiin. Puheenjohtajakaudella valmistui myös toimintasuunnitelma museoiden kokoelmien liikkuvuuden ja lainaamista koskevien normien edistämiseksi. Vuosi 2008 julistettiin Kulttuurien välisen vuoropuhelun teemavuodeksi. Nuorisoasioiden osalta hyväksyttiin päätöslauselma nuorten osallistumisesta ja tiedottamisesta koskevien yhteisten tavoitteiden täytäntöönpanosta nuorten aktiivisen unionin kansalaisuuden edistämiseksi. Epävirallisessa urheiluministerikokouksessa päätettiin perustaa työryhmä selvittämään urheilun kansalaisjärjestötoiminnan suhdetta yhteisöläin-säädäntöön.

EU:n horisontaalisissa asioissa merkittävimmit nousivat neuvoston ja parlamentin yhteispäätös palveludirektiivistä ja komission julkaisema Lissabonin strategian tavoitteiden edistymistä yhteisö- ja kansallisella tasolla kartoittava vuosiraportti.

Opetusministeriö hoitaa mm. koulutukseen, tutkimukseen, nuorisoon, kulttuuriin, tekijänoikeuteen ja audiovisuaaliseen alaan liittyviä EU-asioita. Opetusministeri edustaa Suomea koulutus- ja tutkimusasioita käsittelevissä neuvoston kokoonpanoissa ja kulttuuriministeri nuoriso-, av- ja kulttuuriasioita käsittelevissä neuvoston kokoonpanoissa.

KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN RAHOITUS
JA HALLINNON KEHITTÄMINEN

Opetusministeriö edisti vuoden 2006 toiminnassaan ja tavoitteissaan koulutuksellista ja kulttuurista tasa-arvoa, yhteiskunnan sivistyksellistä ja taloudellista kilpailukykyä sekä väestön henkistä ja fyysistä hyvinvointia ja yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistumista. Opetusministeriön hallinnonalan menot olivat vuoden 2006 valtion talousarviossa 6 400 miljoonaa euroa. Määrärahat kasvoivat 4,4 prosenttia edellisestä vuodesta.

Hallinnonalan palvelukeskus-hanke eteni osana tuottavuusohjelman toimeenpanoa. Opetusministeriön kehittämisohjelma 2007–2011 hyväksyttiin. Ministeriön toiminnallista tehokkuutta ja laadunhallintaa edistettiin kehittämällä sähköistä asiointia ja yksinkertaistamalla prosesseja.

Rahoitus Hallinto

Opetusministeriö toteuttaa hallituksen koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa. Hallinnonalan arvoja ovat sivistys, tasa-arvo, luovuus ja hyvinvointi. Tavoitteena on vahvistaa sivistystä, jonka varaan talouden kestävä kasvu ja Suomen henkinen ja aineellinen hyvinvointi rakentuvat.

Hallinnonalan määrärahojen yhteiskunnallinen vaikuttavuus näkyy mm. väestön koulutustason nousuna, valmistuneiden opiskelijoiden työllistymisenä ja sijoittumisena jatko-opintoihin, työurien pidentymisenä, tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikutuksena kansainväliseen kilpailukykyyn sekä kansalaisten tasa-arvoisena mahdollisuutena monipuolisiin opetus-, kulttuuri- ja liikuntapalveluihin.

Hallitusohjelman ja hallituksen strategia-asiakirjan tavoitteita toteutettiin vuoden 2006 valtion talousarvion mukaisesti. Vuoden tulostavoitteet tarkennettiin opetusministeriön tulossuunnitelmassa ja hallinnonalan virastojen ja laitosten tulossuunnitelmassa. Osa opetusministeriön harkinnanvaraisista valtionavustuksista myönnetään tulosperusteisina.

Opetusministeriö osallistui hallituksen työllisyyden politiikkaohjelman, yrittäjyyden politiikkaohjelman, tietoyhteiskuntaohjelman ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman toteuttamiseen. Opetusministeriön toimintaa linjasivat myös opetusministeriön strategia 2015, valtioneuvoston hyväksymä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003–2008, valtioneuvoston periaatepäätös taide- ja taiteilijapolitiikasta sekä opetusministeriön aluestrategia 2013.

Ministeriö myönsi opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksina yhteensä 3 154 miljoonaa euroa, josta kunnille 1 250,8 miljoonaa euroa, kuntayhtymille 1 132,5 miljoonaa euroa ja yksityisille yhteisöille

ja säätiöille 770,7 miljoonaa euroa. Ministeriö osallistui kunta- ja palvelurakennemuutosten valmisteluun. Peruspalveluohjelmassa arvioitiin kuntien tehtävistä ja muista velvoitteista aiheutuvat menot ja tulot kuntaryhmittäin sekä toimenpiteet niiden tasapainottamiseksi.

Vuoden 2007 talousarvioesityksessä jouduttiin ystävyysseurojen valtionavustuksia vähentämään ja Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin lakkauttamista esitettiin. Eduskunta osoitti kuitenkin lisämäärärahat ystävyysseuratoimintaan ja näin Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kehittämistä voitiin jatkaa selvitysmiehen työn pohjalta.

Rakennerahasto-ohjelmien toteuttaminen eteni opetusministeriön hallinnonalalla ohjelma-asiakirjojen ja ministeriön kansallisten painotusten mukaisesti. Opetusministeriö huolehti hallinnonalallaan ohjelmakauden 2000–2006 EU:n rakennerahasto-ohjelmien tehokkaasta toimeenpanosta ja koordinoinnista yhteistyössä keskushallinnon ja aluetason toimijoiden kanssa. Lähtökohtana oli hallinnonalalle kohdistettujen resurssien täysimääräinen hyödyntäminen. Lisäksi huolehdittiin ohjelmakauden 2000–2006 sulkemisen tehtävistä ja niihin valmistautumisesta.

Vuoden 2006 loppuun mennessä oli rahoitettu 2 387 ohjelmakauden 2000–2006 rakennerahastohanketta, jotka saavat rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) sekä 901 hanketta, jotka saavat rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR). Kuluvan ohjelmakauden aikana hankepäätöksiin oli sidottu 886 miljoonaa euroa (EU-rahoitus ja kansallinen vastinrahoitus yhteensä).

Opetusministeriö rahoitti ohjelmakautta 2000–2006 tarkastelevaa monivuotista arviointihanketta ”Alueellisen osaamisen kehittäminen ja rakennerahastohankkeet”, jossa analysoitiin ESR-

hankkeiden vaikutuksia alueellisen tietämyksen kehittämiseen ja näiden vaikutusten realisoitumista hyvinvoinniksi ja kilpailukykyksi paikallisesti. Hankkeen tuloksia hyödynnettiin ohjelmakauden 2007–2013 valmistelussa.

Opetusministeriö osallistui ohjelmakauden 2007–2013 (Agenda 2007) kansalliseen ja EU-tason valmisteluun sekä Twinning-tehtäviin uusien EU-maiden ja EU-hakijamaiden valmiuksien kehittämiseksi. Rakennerahastojen ohjelmakauden 2007–2013 valmisteluun osallistuttiin. Opetusministeriö edisti hallinnonalan tavoitteiden toteutumista siten, että ministeriössä toimiva rakennerahastojen Agenda 2007 työryhmä valmisteli ministeriön kantoja strategiavalmisteluun, rakennerahastosaädöksiin, rahoituskehyksiin, ohjelmaluonnoksiin ja hallintomalliin.

Hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksista päätettiin loppuvuodesta. Palvelukeskuksmalliin siirrytään asteittain vuodesta 2008 lähtien.

Kesäkuussa 2006 valmistui esiselvitys hallinnonalan virastojen ja laitosten talous- ja henkilöstöhallinnon järjestämisen nykytilasta, kustannuksista, voimavaroista ja tietojärjestelmistä. Opetusministeriön hallinnonalalle tullaan perustamaan yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, jonka päätoimipaikka sijaitaan Vaasaan ja sivutoimipisteet Joensuuun sekä pääkaupunkiseudulle. Myös Suomen Akatemia liittyy yliopistojen palvelukeskukseen. Opetusministeriö maksupisteineen, Kansallisarkisto, Opetushallitus maksupisteineen, Museovirasto, Suomenlinnan hoitokunta ja Valtion taidemuseo siirtyvät Valtiokonttorin palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipisteen asiakkaiksi.

Palvelukeskushanke organisoitiin palvelukeskusratkaisuja toteuttaviin projektei-

KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN RAHOITUS JA HALLINNON KEHITTÄMINEN

hin marraskuussa 2006. Yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusprojektin tavoitteena on valmistella ja perustaa Yliopistojen palvelukeskus -niminen valtion virasto, johon voidaan ottaa asiakkaiksi yliopistojen lisäksi myös muita virastoja. Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkuusprojektin tavoitteena on valmistella soveltuvien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirtäminen Valtiokonttorin palvelukeskuksen tuotettavaksi. Hallinnonalan yhteisen henkilöstöprojektin tavoitteena on valmistella ja tukea palvelukes-

kushankkeeseen liittyvää henkilöstösuunnittelua, rekrytointia ja henkilöstömuutoksen hallintaa

Hallinnonalan tuottavuusohjelmassa on siirrytty sen toimeenpanovaiheeseen. Vuosia 2007–2011 koskeva kehyspäättös sisältää tuottavuutta kehittäviä toimenpiteitä, joiden tuloksena valtion henkilöstötarve vähenee opetusministeriön hallinnonalalla kehyskaudella 1 300 henkilötyövuodella, mikä on 3,5 prosenttia nykyhenkilöstöstä. Henkilöstön vähentäminen on kytketty tuottavuushankkeisiin, joiden

vaikutukset painottuvat ohjelmakauden loppupuolelle.

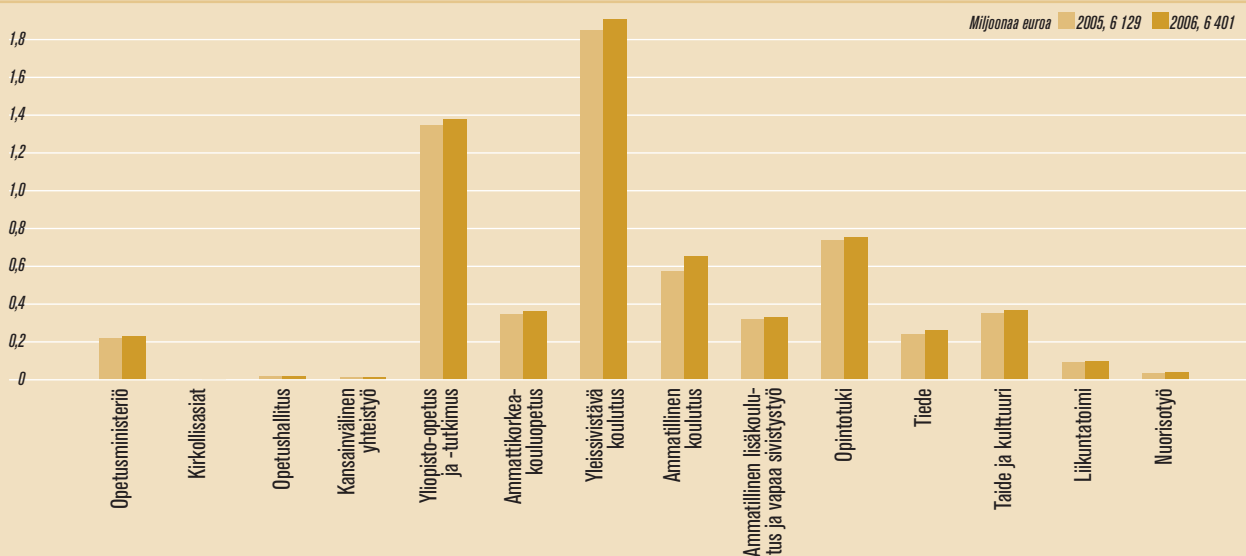
Hallinnonalan virastojen ja laitosten toimitilastrategioiden ja strategialähtöisen työympäristön kehittämisprosesseja ohjattiin ja vaikutuksia arvioitiin.

Valtionavustusprosesseja kehitettiin ja sähköisten valtionavustushakemusten täyttäminen ja lähettäminen opetusministeriön mahdollistettiin. Lomake.fi -palvelun ja ministeriön taustajärjestelmien välisen yhteyksien ja tiedonvaihdon toteuttamista täsmennettiin valtionavustusten säh-

TOIMINNAN YKSIKKÖKUSTANNUKSET

	2003	2004	2005	Muutos	
				05/04	%-
Peruskoulu, euroa/oppilas	5 177	5 384	5 641	257	4,8
Lukio, euroa/opiskelija	4 667	4 903	5 132	229	4,7
Ammatilliset oppilaitokset, euroa/opiskelija	8 226	8 466	8 680	214	2,5
Ammattikorkeakoulut, euroa/opiskelija	6 830	7 016	7 129	113	1,6
Kirjasto, euroa/asukas	46	48	48	0	0,0

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN MENOT

Rahoitus Hallinto

köistä käsittelyä suunnitelleen työryhmän ehdotusten pohjalta.

Ministeriön toimialan tulevaisuuskat-
sauksessa tarkasteltiin hallinnonalan toi-
mintaa toimintaympäristön keskeisten
muutostekijöiden, erityisesti globalisaati-
on, työvoimakehityksen, väestön ikäraken-
teen ja sosiaalisten kulttuuristen muutos-
ten kautta. Opetusministeriön toimialaa
koskien valmisteltiin muun muassa Aluei-
den vahvuudeksi -strategian toteutumisen
arviointia ja jatkotoimia sekä seurattiin
kestävän kehityksen strategian toteutumis-
ta. Opetusministeriön hallinnonalan sek-
toritutkimustyöryhmän raportti valmistui.
Koulutuspoliittinen selonteko annettiin
huhtikuussa 2006. Hallinnonalan IT-

strategiassa painotettiin verkostomaista
toimintatapaa, sähköistä asiointia ja hal-
lintoa sekä yhteisen tietopohjan vahvista-
mista. Opetusministeriön www-sivusto
uudistettiin. Sivustolla kerrotaan aiempaa
kattavammin toiminnasta, toimialoista ja
ajankohtaisista asioista.

Opetusministeriössä valmisteltiin ke-
hittämisryhmä 2006 työn pohjalta opetus-
ministeriön kehittämisohjelma 2007–
2011. Opetusministeriön kehittämisohjel-
ma on kokonaisuus, joka linjaa ministe-
riön toiminnan kehittämistä ja organisaat-
ion uudistamista siten, että opetusminis-
teriö voi entistä vastata yhteiskunnallisesta
toimintaympäristöstä tuleviin muutossaas-
teisiin.

Peruskoulut, lukiot ja yleiset kirjastot ovat valtaosin yhden kunnan ylläpitämiä. Kunnat, kuntayhtymät ja yksityiset koulutuksen järjestäjän huolehtivat ammatillisesta koulutuksesta ja ammattikorkeakoulutuksesta.

Peruskouluja on 3 180, lukioita 418, ammatillisen koulutuksen järjestäjiä 169 ja ammattikorkeakouluja 29

Jokaisessa kunnassa on pääkirjasto. Kirjastoysiköitä eli sivukirjastoja, kirjastoautoja ja muita palvelupisteitä on yhteensä vajaat 1000.

Suomessa on vuoden 2007 alussa 416 kuntaa

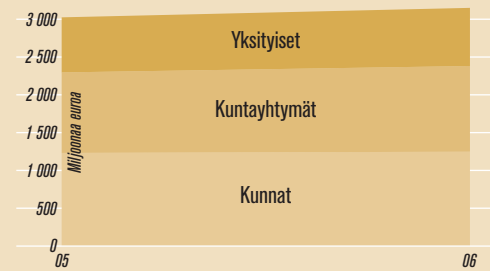
Maan 20 yliopistoa saavat rahoituksensa pääosin valtion budjetissa.

Työikään tulevan ikäluokan koko on jo vuodesta 2003 lähtien ollut pienempi kuin sieltä poistuvan ikäluokan. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen sekä esiopetuksen kokonaisopiskelijamäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna.

Suomen väkiluvun ennakoidaan kasvavan vuoteen 2020 asti. Ikärakenne kuitenkin muuttuu merkittävästi. Nuorten ikäluokat pienenevät ja väestö kasvaa yli 55-vuotiaiden ikäluokissa. Työvoiman määrä pienenee. Ulkomailla syntyneiden määrän arvioidaan nousevan vuoteen 2010 mennessä nykyisestä 130 000 noin 200 000 henkeen.

Peruskouluikäisten määrä pienenee lähes 10 prosentilla kaudella 2000 - 2010, minkä jälkeen lasku loivenee. Nuorisoiäluokkien koko kasvaa vuoteen 2010, jonka jälkeen se kääntyy asteittain laskuun.

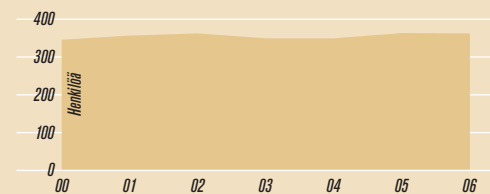
OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN VALTIONOSUUEDET

VEIKKAUSVAROJEN KÄYTTÖ

OPETUSMINISTERIÖN HENKILÖSTÖ

Vuonna 2006 henkilöstön keski-ikä oli 47,2 vuotta
2005 - 47,1 vuotta | 2004 - 47,4 vuotta | 2003 - 47,1 vuotta

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN VIRASTOT JA LAITOKSET

OPETUSMINISTERIÖ	YLIOPISTOT	ARKISTOLAITOS
Taiteen keskustoimikunta	Helsingin kauppakorkeakoulu	MUSEOVIRASTO
Kansainvälisen henkilövaihdon keskus (CIMO)	Helsingin yliopisto	OPETUSHALLITUS
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus	Joensuun yliopisto	SUOMEN AKATEMIA
Näkövammaisten kirjasto	Jyväskylän yliopisto	SUOMENLINNAN HOITOKUNTA
Suomen elokuva-arkisto	Kuopion yliopisto	VALTION TAIDEMUSEO
Suomen ortodoksinen kirkollishallitus	Kuvataideakatemia	
Valtion elokuvatarkastamo	Lapin yliopisto	
Varastokirjasto	Lappeenrannan teknillinen yliopisto	VALTIONYHTIÖT
Venäjä- ja Itä-Euroopan instituutti	Oulun yliopisto	Veikkaus Oy, CSC-Tieteellinen laskenta Oy,
Ylioppilastutkintolautakunta	Sibelius-Akatemia	Suomenlinnan Liikenne Oy (valtion ja Helsingin kaupungin puoliksi omistama)
Opintotuen muutoksenhakulautakunta	Svenska handelshögskolan	
	Taideteollinen korkeakoulu	
	Tampereen teknillinen yliopisto	
	Tampereen yliopisto	
	Teatterikorkeakoulu	
	Teknillinen korkeakoulu	
	Turun kauppakorkeakoulu	
	Turun yliopisto	
	Vaasan yliopisto	
	Åbo Akademi	

OPETUSMINISTERIÖN YHTEYSTIEDOT

PL 29, 00023 Valtioneuvosto
Käyntiosoite: Meritullinkatu 10, Helsinki / Meritullinkatu 1, Helsinki
Puhelin (09) 160 04 tai (09) 578 14 | Faksi (09) 135 9335 (kirjaamo)
opmkirjaamo@minedu.fi | etunimi.sukunimi@minedu.fi
www.minedu.fi

Vuosikatsaus on maksuton julkaisu, tilaukset puh. (09) 160 77389
Opetusministeriön julkaisuja 2007:22
ISBN: 978-952-485-387-3 | ISBN: 978-952-485-388-0 (PDF) | ISSN: 1458-8110
Ulkoasu: Ahoy | Paino: Yliopistopaino | Kannen kuva: Gorilla

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriön julkaisuja 2007:22

